

Pedagogisch beleidsplan

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING

DEEL 1 VISIE

1. Doelstelling van het pedagogisch beleidsplan

2. Visie op de ontwikkeling van het kind

- 👉 2.1 Spelontwikkeling
- 👉 2.2 Lichamelijke ontwikkeling
- 👉 2.3 Verstandelijke ontwikkeling
- 👉 2.4 Sociale ontwikkeling
- 👉 2.5 Emotionele ontwikkeling
- 👉 2.6 Problemen in de ontwikkeling

3. Taken van de pedagogisch medewerkster bij Kids & Zo

- 👉 3.1 Pedagogische vuistregels
- 👉 3.2 Stappenplan bij eventuele ontwikkelingsachterstand
- 👉 3.3 De kwaliteitsmonitor in de kinderopvang
- 👉 3.4 Inzet pedagogisch beleidsmedewerkster
- 👉 3.5 Aantal uren inzet beleidsmedewerkster

4. Organisatiestructuur Team

- 👉 4.1 Aanstellingsbeleid
- 👉 4.2 Overleg en interne communicatie
- 👉 4.3 Deskundigheidsbevordering
- 👉 4.4 Roostering en parttime werken
- 👉 4.5 Pedagoog

5. Contacten met Ouders

- 👉 5.1 Privacy
- 👉 5.2 Plaatsingsbeleid
- 👉 5.3 Kennismakingsgesprek en rondleiding
- 👉 5.4 Plaatsingsgesprek
- 👉 5.5 Overgangsgesprek
- 👉 5.6 Dagelijkse contacten
- 👉 5.7 Knutselmappen
- 👉 5.8 De Observatie
- 👉 5.9 Mededelingenbord
- 👉 5.10 Nieuwsbrief
- 👉 5.11 Ouderavonden voor peuters
- 👉 5.12 Oudercommissie
- 👉 5.13 Klachtenbehandeling

DEEL II PRAKTIJK

Algemeen

1. Leefklimaat

- 👉 1.1 De groepsindeling
- 👉 1.2 De dagindeling
- 👉 1.3 De groepsinrichting
- 👉 1.4 Hygiëne
- 👉 1.5 Veiligheid
- 👉 1.6 Huisregels

2. Wennen

- 👉 2.1 Technieken bij het wennen
- 👉 2.2 Moeilijke wenkinderen
- 👉 2.3 Vrijwel alle kinderen wennen
- 👉 2.4 Overgang van babygroep naar peutergroep

3. De babygroep

- 👉 3.1 Werken volgens het eigen ritme van de baby
- 👉 3.2 Een perfecte planning
- 👉 3.3 Activiteiten met de baby's
- 👉 3.4 Contacten opbouwen met de ouders
- 👉 3.5 Huilende baby's

4. Samen eten in de groep

- 👉 4.1 Baby's en eten
- 👉 4.2 Peuters en eten
- 👉 4.3 Kinderen die moeilijk eten
- 👉 4.4 Rituelen / gewoontes / regels bij het eten

5. Slapen

- 👉 5.1 Baby's en slapen
- 👉 5.2 Peuters en slapen

6. Corrigeren en belonen

- 👉 6.1 Grenzen stellen
- 👉 6.2 'Straf' het gedrag, niet het kind
- 👉 6.3 Als waarschuwen niet helpt
- 👉 6.4 Wanneer kinderen bijten

7. Zindelijkheid

- 👉 7.1 Samen met ouders beginnen
- 👉 7.2 Zelfvertrouwen en respect
- 👉 7.3 Zelfstandigheid

8. Spel en (Creatieve) Activiteiten

- 👉 8.1 (buiten) Spel en activiteiten bij de babygroep
- 👉 8.2 (buiten) Spel en (creatieve) activiteiten bij de peutergroep
- 👉 8.3 Muziek
- 👉 8.4 Theater
- 👉 8.5 Sport
- 👉 8.6 Dans/Yoga
- 👉 8.7 Het verlaten van de stamgroep

9. Omgaan met ...

- 👉 9.1 Brengen en halen
- 👉 9.2 Spenen en knuffels
- 👉 9.3 Verdriet en troosten
- 👉 9.4 Kinderen van gescheiden ouders
- 👉 9.5 Ziekte van het kind
- 👉 9.6 Seksualiteit
- 👉 9.7 Feesten en verjaardagen
- 👉 9.8 Protocol kindermishandeling
- 👉 9.9 4 ogen principe

10. Huisregels

Nawoord

INLEIDING

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van kinderdagverblijf Kids & Zo. Met dit beleid wordt een inhoudelijke visie gegeven op kinderopvang binnen het kinderdagverblijf.

Er worden een aantal uitgangspunten geformuleerd die een leidraad zijn voor het pedagogisch handelen. Het beleid biedt tevens de mogelijkheid een referentiekader te zijn voor zowel het personeel als de ouders. Hoe wij met de kinderen werken en wat wij belangrijk vinden.

Het pedagogisch beleid beoogt dan ook geen statisch geheel te zijn. Regelmatige toetsing en bijstelling aan de praktijk is noodzakelijk om het geheel levend te houden (zie hoofdstuk 3.3 kwaliteitsmonitor in de kinderopvang = toetsing van het pedagogisch plan in praktijk).

We pretenderen niet een uitgekristalliseerd beleid voor te leggen, maar wel een toetsingsinstrument te geven om de kwaliteit op ons kinderdagverblijf te waarborgen.

Ons kinderdagverblijf hanteert als uitgangspunt dat kinderopvang meer hoort te bieden dan slechts “opvang” (verzorging) alleen. Dit wordt o.a. bewerkstelligd door minimaal drie pedagogisch medewerkers op een volledige groep te laten werken. (10 baby's en 15 peuters)

Door het aantal pedagogisch medewerkers op een groep te vergroten (i.t.t. de landelijke norm van twee pedagogisch medewerkers op een baby- of peutergroep) is er meer aandacht voor de groep; het individuele kind; activiteiten en het opsplitsen in kleinere groepjes.

Gedurende de periode dat de kinderen aan ons kinderdagverblijf zijn toevertrouwd, zijn wij verantwoordelijk voor de begeleiding, opvoeding en verzorging van deze kinderen. Dit zien wij als een grote verantwoordelijkheid. De pedagogisch medewerkers zijn mede - opvoeders. Het zwaartepunt van de opvoeding ligt echter thuis, bij de ouders. Vanuit deze gedachte is het beleidsplan geschreven.

Het pedagogisch beleidsplan is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel is het theoretische gedeelte waarin onze visie op kinderen wordt gegeven en de organisatiestructuur wordt toegelicht. Het tweede gedeelte is het praktische gedeelte waarin de praktijk op het kinderdagverblijf wordt toegelicht aan de hand van diverse thema's.

1. DOELSTELLING

Wat willen wij met kinderen? Wat houdt de relatie van pedagogisch medewerkers met kinderen in? Welke verantwoordelijkheden hebben we binnen het kinderdagverblijf, voor welk deel van de opvoeding staan wij? Hoe stem je af op thuis?

Kortom onze vier pedagogische doelen zijn:

- 👉 Het bieden van fysieke en emotionele veiligheid
- 👉 Het bevorderen van persoonlijke competenties van kinderen
- 👉 Het bevorderen van de sociale competenties van kinderen
- 👉 Socialisatie door overdracht van waarden en normen

De kern van de opvoeding in een kinderdagverblijf wordt gevormd door de relatie die de pedagogisch medewerkers hebben met de kinderen in de groep. De basis van een pedagogisch beleid is dan ook een visie van het kinderdagverblijf op die opvoedingsrelatie en op kinderen.

Op een kinderdagverblijf heb je wel een andere relatie met kinderen dan de ouders thuis.

Als pedagogisch medewerkster draag je de normen en waarden over uit het pedagogisch beleid aan de kinderen, pedagogisch medewerkers dienen dan ook een “bewuste relatie” aan te gaan, wat niet betekent dat die relatie niet affectief is. De relatie van een pedagogisch medewerkster met een kind moet professioneel zijn. Een pedagogisch medewerkster moet ten alle tijden geduldig, affectief en respectvol met de kinderen omgaan. Hierin is het dan ook van belang dat de pedagogisch medewerkster zich goed kan vinden in het pedagogisch beleid.

Een essentieel onderdeel van de opvoedingsrelatie in ons kinderdagverblijf is de manier waarop je als pedagogisch medewerkster, binnen een grotere groep kinderen, ook aandacht voor het individu hebt. Een ander essentieel onderdeel in deze opvoedingsrelatie is dat je als pedagogisch medewerkster ook andere kinderen betreft bij het spel.

Het betekent niet dat je constant alle kinderen individuele aandacht moet geven, want dat kan natuurlijk niet, maar het vraagt een manier van kijken. Kinderen spelen met elkaar. Je moet elk kind afzonderlijk kennen en telkens zijn interactie in de groep volgen. Daarbinnen past dan soms een individuele benadering. Bijvoorbeeld als een kind iets zegt, antwoord dan altijd en liefst snel (responsiviteit in de communicatie) en maak veel oogcontact (aandachtige omgang). Verder is de positieve communicatie de leidraad: antwoord kinderen liever met ‘ja’ dan met ‘nee’ bij het sturen van hun gedrag. Biedt kinderen bij ongewenst gedrag alternatieven aan.

In onze pedagogische werkwijze gaan wij uit van een respectvolle communicatie en interactie tussen kinderen en pedagogisch medewerkers.

Een pedagogisch medewerkster in de kinderopvang heeft een (gedeelde) opvoedingstaak en tevens een educatieve taak. Er worden dus spelenderwijs ook voorschoolse vaardigheden getraind.

Deze vaardigheden zijn er spelenderwijs, maar ze zijn geen doel op zich.

In dit pedagogisch beleidsplan is het van belang duidelijk te maken welke opvoedingsideeën het kinderdagverblijf heeft, want deze moeten passen bij de eigen ideeën thuis.

Het kinderdagverblijf heeft als taak om af te stemmen op de opvoeding thuis.

Afstemming betekent niet dat je dezelfde opvoeding geeft, maar dat je in gesprek blijft over het kind. Het kind leeft in twee werelden en het is van belang dat je als pedagogisch medewerkster en ouders daarover met elkaar blijft overleggen. Ouders en pedagogisch medewerkers zijn beiden verantwoordelijk voor een deel van de opvoeding. Zij werken samen.

2. VISIE OP DE ONTWIKKELING VAN HET KIND

INLEIDING

In onze visie staat het kind centraal bij Kids & Zo. Elk kind kent een eigen individuele ontwikkeling. Deze ontwikkeling proberen wij zo goed mogelijk te volgen en te stimuleren, zonder direct voorschoolse eisen te stellen aan het kind.

Het is onze visie dat Kids & Zo ook een signalerende functie heeft t.a.v. de ontwikkeling van het kind. Op deze manier bieden wij fysieke en emotionele veiligheid aan de baby's en peuters op ons kinderdagverblijf.

Bij de overgang van babygroep naar peutergroep (circa 15-18 maanden) wordt een observatieverslag gemaakt en vervolgens wordt er halfjaarlijks een observatieverslag gemaakt als leidraad bij het oudergesprek op de ouderavond.

2.1 SPELONTWIKKELING (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid; het bevorderen van sociale en persoonlijke competenties en socialisatie door overdracht van waarden en normen)

Spelen neemt op Kids & Zo de belangrijkste plaats in. Spel is een manier om de wereld te ontdekken en te leren hanteren. Een voorwaarde om met plezier te spelen is wel dat een kind zich veilig voelt. Veiligheid is behalve een gevoelsrelatie (met de pedagogisch medewerksters en de andere kinderen) ook het gevoel dat het kind er op kan vertrouwen dat er geen onverwacht e situaties gebeuren (overzichtelijke dagindeling, met vaste rituelen rond eten en slapen).

Een kind moet het juiste speelgoed aangeboden krijgen en blijft zo nieuwsgierig en actief. Een kind moet echter niet overvoerd worden, dat zou tot over prikkeling kunnen leiden. Als kinderdagverblijf probeer je hier een evenwicht in te vinden. Wel moet spelmateriaal regelmatig vernieuwd of vervangen worden. Kinderen vinden het niet prettig te spelen met speelgoed waar van alles aan ontbreekt.

Kleine kinderen zoeken gezelligheid en willen doen wat de volwassenen doen. Als een pedagogisch medewerkster zelf met plezier gaat kleien, zit er een moment later een groepje nieuwsgierige peuters om haar heen die ook willen kleien. Dit geldt voor alle activiteiten, zoals voorlezen, muziek maken of boterhammen smeren.

Een belangrijk uitgangspunt bij ons is dat als kinderen op dat moment niet mee willen doen met een spel of activiteit en liever zelf bezig zijn, dat zij dan ook niet mee moeten doen. Er wordt hoogstens geprobeerd het kind te stimuleren tot mee doen.

Ook als kinderen genoeg hebben van waar jij als volwassene mee bezig bent, dan is er de vrijheid om (samen met andere kinderen) iets anders te gaan doen.

Kinderen leren niet alleen door naar volwassenen te kijken en vragen te stellen; ze leren ook veel van elkaar en daar moet de ruimte voor zijn op een kinderdagverblijf.

Korte omschrijving van de stadia van spelontwikkeling bij kinderen.

Kinderen zijn vanaf hele jonge leeftijd in elkaar geïnteresseerd. Baby's van twee of drie maanden zijn zich al bewust van elkaars aanwezigheid. Ze staren elkaar aan als ze tegenover elkaar gezet worden, hebben oogcontact en lachen naar elkaar. Vanaf ongeveer twaalf weken kunnen baby's al een voorwerp vasthouden, maar nog niet

naar believen loslaten. Zes tot twaalf maanden oude baby's zoeken al actief contact met elkaar, bijvoorbeeld door het kruipen, het aanraken van elkaar en hun speelgoed, of door een speeltje te geven aan een ander kind.

Ook wordt het nu leuk om van alles op de grond te gooien vanwege het effect dat dat heeft. Het kind begint met het tegen elkaar slaan van twee voorwerpen en het in elkaar stoppen van speelgoed. Door het leren kruipen en lopen wordt de wereld van het kind groter en de exploratiedrang oneindig en ook de interesse naar andere kinderen toe wordt groter.

Pedagogisch medewerkers stimuleren het spelgedrag door baby's bij elkaar te zetten, geschikt speelgoed aan te bieden, baby's te laten experimenteren en te laten zien hoe je op een voorzichtige manier andere kinderen kunt aanraken.

Rond de negen maanden komt de zgn. "objectpermanentie": kinderen weten dat een speeltje nog bestaat ook al zien zij het niet meer, ze kunnen het zich nog herinneren. Dit is vaak het moment dat kinderen gaan imiteren. Als pedagogisch medewerker speel je hierop in d.m.v. verstop- en kiekeboe spelletjes en imitatiespelletjes zoals liedjes met bewegingen en verhaaltjes met geluiden.

Vanaf ongeveer twaalf maanden beginnen de spelletjes met geven en nemen. Het verschil tussen 'wat is van mij en wat is van jou' is nog niet duidelijk, met als gevolg dat kinderen denken dat alles wat ze zien aan hen toebehoort op Kids & Zo. De pedagogisch medewerkers reageren hierop door het speeltje samen terug te geven en een gelijksoortig speeltje aan het kind te geven of het kind af te leiden met iets anders. Tevens door middel van uitleg proberen de pedagogisch medewerkers een basis te leggen voor samenspel (bijvoorbeeld "Zullen we samen hier mee spelen?" of "Dat kindje mag hier ook mee spelen").

Tussen de twaalf en achttien maanden begint het besef te komen waar voorwerpen toe dienen, zoals het drinken uit een kopje. Kinderen gaan situaties naspelen uit hun omgeving en het is belangrijk dat pedagogisch medewerkers hier in meegaan door ook mee te doen, zowel in verbaal- als in non-verbaal gedrag. Blokken worden voornamelijk nog omgegooid of er wordt een begin gemaakt voor een klein stapeltje. Klei en zand blijft een lange tijd interessant. Van groot belang is: het gaat er niet om wat het eindresultaat is, maar meer om het ervaren van het materiaal. De pedagogisch medewerker stimuleert hierin door het kind positief te bekrachtigen.

In de babygroep worden individuele activiteiten ondernomen of in een klein groepje, bijvoorbeeld op het gebied van blokken en baby duplo bouwen, voorlezen, liedjes zingen, kruip- en loopoefeningen doen, tekenen etc.

Bij ongeveer vijftien maanden wordt de exploratiedrang nog groter en wordt het tijd voor het kind om naar de volgende groep over te stappen om nieuwe uitdagingen te vinden en meer ruimte tot zijn beschikking te hebben. Kinderen dagen elkaar uit en nemen dingen van elkaar over, waardoor ook hun exploratief omgaan met speelgoed toeneemt.

Rond deze leeftijd wordt ook de interesse voor boeken groter: eerst is de herkenning van de bekende voorwerpen uit de directe omgeving interessant, daarna begrijpen de kinderen een voorgelezen verhaaltje. Op het kinderdagverblijf wordt elke dag voorgelezen of kinderen kunnen zelf 'lezen' (ook als rustmoment in het dagprogramma).

De fantasie zet door op deze leeftijd en er worden veel 'alsof' spelletjes gespeeld, ook en vooral tussen de kinderen onderling. Fantasiespel is vaak zo levendig dat kinderen

soms niet meer weten wat echt en wat niet echt is. Dit kan voor kinderen angstige situaties opleveren, bijvoorbeeld bang zijn voor monsters.

Pedagogisch medewerkers spelen hier op in, door de angst serieus te nemen en samen met het kind de nodige relativering aan te brengen (er over praten, voorlezen bijvoorbeeld over krokodillen of de tandarts).

Vanaf twee jaar wordt een kind steeds behendiger in grof motorische activiteiten, zoals rijden op een fiets en achter elkaar aan rennen. Kids & Zo heeft ook een buitenplaats / tuin, zodat kinderen onder begeleiding iedere dag hun vaardigheden kunnen oefenen en hun energie ook buiten kwijt kunnen. Ook wordt er naar speelplaatsen en parken in de buurt gegaan.

De fijn motorische vaardigheden ontwikkelen zich nu in een snel tempo en puzzels en allerlei ontwikkelingsmateriaal krijgt de interesse, maar het basisspeelgoed zoals poppen, auto's en loopkar blijven favoriet. Veel speelgoed kan gewoon gepakt worden, ander speelgoed (zoals spelletjes, handvaardigheidmateriaal) wordt door de pedagogisch medewerkers gericht aangeboden.

In de peutergroep worden regelmatig groepsactiviteiten ondernomen of de groep wordt opgesplitst in kleinere (leeftijds) groepjes, veelal op het gebied van expressie. Voorbeelden zijn: verven, kleien, tekenen, plakken, muziek, dans, poppenkast spelen, verkleden, schminken en buiten stoep krijten.

Rond het derde en vierde jaar krijgt de peuter steeds meer controle over de fijne en grove motoriek. Met blokken, duplo en treinbaan kunnen peuters nu al ingewikkelde constructies bouwen en ontwikkelingsspelletjes doen met kleuren en vormen.

2.2 LICHAAMELIJKE ONTWIKKELING (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid; het bevorderen van persoonlijke en sociale competenties)

In de eerste jaren van het leven van een kind voltrekt zich de motorische ontwikkeling in een buitengewoon snel tempo, vooral in het eerste jaar. Meestal is hier een vaste volgorde in te onderscheiden (van baby tot peuter):

Grove motoriek

- Heft het hoofd op
- Rolt zich om
- Houdt het hoofd stevig recht op
- Gaat zitten
- Optrekken
- Staan
- Loopt met hulp
- Loopt alleen
- Springt met beide voeten op de grond
- Fietst
- Rent
- Gooit en vangt
- Huppelt
- Klimt
- Hinkelt

Fijne motoriek

- 👉 Knijpreflex
- 👉 Volgen van voorwerp
- 👉 Rijken voorwerp
- 👉 Brengt blokje van ene hand naar andere
- 👉 Voorwerpen tegen elkaar slaan
- 👉 Pincetgreep
- 👉 Onderzoeken voorwerpen
- 👉 Aanpakken grote voorwerpen

Bij de verwerving van de verschillende motorische vaardigheden is het voor het kind van belang dat het de mogelijkheid krijgt om allerlei bewegingen uit te proberen en dat de pedagogisch medewerkers deze bewegingen ook stimuleren. Sommige kinderen hebben er baat bij op bepaalde gebieden van de motoriek door de pedagogisch medewerkers extra gestimuleerd te worden, dit in samenspraak met de ouders.

ZINTUIGLIJKE ONTWIKKELING

Als kinderen op de wereld komen, zijn de zintuigzenuwen nog niet volkomen gerijpt, deze zullen zich stap voor stap gaan ontwikkelen.

VOELEN

De tastzin voor jonge baby's is het belangrijkste zintuig. Dat maakt alle contactspelletjes op de babygroep zo belangrijk: oppakken, knuffelen, op schoot zitten, lekker tegen elkaar aan met een boekje, het voorzichtig voelen en aaien van de kinderen onderling etc.

De mond neemt vanaf het begin als tastorgaan een bijzondere plaats in.

De eerste twee jaar maakt een kind uitvoerig gebruik van dit zintuig om kennis te maken met eigenschappen van allerlei materiaal: hard, zacht, rond, hoekig, glad, ruw etc.. Baby's komen dit te weten door dingen te betasten, eerst met de mond, later met de handen. Door pedagogisch medewerkers moet hier dan ook positief en stimulerend op gereageerd worden en dus niet met "Bah niet in je mond", behalve natuurlijk bij voorwerpen die een gevaar op kunnen leveren voor de baby. Dan wordt er gezocht naar een ander voorwerp, wat een baby wel in zijn/haar mond mag doen. In de peutergroep zet deze ontdekkingstocht zich onverminderd voort, dan vaak ook in de vorm van het spelen met zand, klei en verf. Bij de babygroep wordt met het voelen van deze materialen een begin gemaakt.

Ook op de peutergroep blijft er natuurlijk aandacht voor lichamelijk contact in de zin van knuffelen, op schoot zitten, stoeien, troosten, gezellig samen lezen en spelen.

HOREN

Het gehoor is bij de geboorte normaal gesproken al redelijk ontwikkeld. Wel horen baby's hoge tonen beter dan lage. Dat is de reden waarom ouders en pedagogisch medewerkers tegen baby's vaak een paar tonen hoger praten. Het verschil tussen harde en zachte geluiden, hoge en lage tonen, melodieën en ritmes leren de kinderen spelenderwijs door elke dag te zingen. Zingen kan bestaan uit voorzingen, samen zingen, luisteren en meezingen van kinderliedjes of swingen op muziek. Bij het zingen met kinderen is het belangrijk voor je gevoel langzaam te zingen, bijna te langzaam, zo kunnen kinderen de tekst van het liedje beter horen en nazingen.

Van groot belang is dat de pedagogisch medewerkster continu tegen de baby's praat, dus haar handelen begeleid met korte zinnestelsels: 'We gaan nu een boekje pakken', 'Oh ben je je stem aan het oefenen', 'Ik ga je nu een slabbetje om doen' etc.

Bij de peutergroep wordt de conversatie met dreumes en peuter verder uitgebreid door de pedagogisch medewerkster en begeleid zij haar handelen nog steeds (met nu wat uitgebreidere zinnen) en vragen, zijn er kleine gesprekjes aan tafel over het weekend, het thema etc. en worden de vragen van de peuters beantwoord.

Belangrijk voor het gehoor is behalve geluid, ook rust. Op Kids & Zo hebben wij dan ook geen achtergrondmuziek aan staan, zoals de radio. Muziek staat aan met een functie.

SMAAK EN REUK

De ontwikkeling van de smaak en reuk is erg belangrijk. Dit komt met name aan bod tijdens eet situaties, belangrijk is hier variatie in aan te brengen, d.m.v. verschillende soorten broodbeleg, afgewisseld door een gezonde warme lunch met verschillende soorten groenten, vlees, vis, rijst, pasta en aardappeltjes.

ZIEN

In de eerste maanden kunnen kinderen vrijwel alleen scherp zien op een afstand van twintig centimeter. Gaandeweg wordt de wereld om hen heen steeds meer helder en scherper. Na een maand of drie ontwikkelt zich het afstemmen van beide ogen op elkaar (diepte zien, het volgen van bewegende voorwerpen).

LICHAMELIJKE VERZORGING

De lichamelijke verzorging neemt op het kinderdagverblijf een belangrijke plaats in. Bij de babygroep ligt daar een grotere nadruk op, maar ook bij de peutergroep is dit een belangrijk onderdeel van de kinderopvang. Onder lichamelijke verzorging verstaan we het regelmatig (minimaal 5x per dag) verschonen van de kinderen, neuzen en handjes schoon maken, billetjes insmeren, haren borstelen etc. Maar ook wordt er actief gewerkt aan lichaamsverzorging door bijvoorbeeld aandacht te schenken aan zindelijkheid en handen wassen voor het eten (zie hoofdstuk hygiëne).

2.3 VERSTANDELIJKE ONTWIKKELING (het bevorderen van persoonlijke en sociale competenties; socialisatie door overdracht van waarden en normen)

Onder verstandelijke ontwikkeling verstaan wij de ontwikkeling die kinderen doormaken om hun omgeving te leren begrijpen en om hier ordening in aan te brengen. Bouw - en constructiemateriaal leveren hieraan een belangrijke bijdrage. Heel belangrijk hierbij zijn spel en taal. De spelontwikkeling is hiervoor al beschreven. Nu werken we de taalontwikkeling verder uit.

TAALONTWIKKELING

Een groot deel van leren en ontwikkelen is afhankelijk van de taal. De taal vormt in feite de basis van alle (sociale) communicatie en begint eigenlijk al onmiddellijk na de geboorte als een zuigeling op zijn ouders reageert met geluidjes. Het verwerven van woorden biedt kinderen de mogelijkheid tot begripsvorming en abstractie, d.w.z. ordening van hun leefwereld.

De taalontwikkeling wordt sterk beïnvloed door de omgeving en is essentieel voor processen als denken, redeneren en zich iets herinneren. Dit betekent dat het al op de babygroep van groot belang is dat er veel tegen baby's wordt gesproken. Het is goed om oogcontact met de baby te maken en de geluiden die de baby zelf maakt na te doen, maar er moet niet alleen babytaal worden gesproken. Kinderen leren dan niet de klanken te herkennen die in de gesproken taal voor komen. Als een kind verder is in zijn taalontwikkeling is het belangrijk de woorden in een zinnetje te herhalen. Bij de babygroep is het al belangrijk om dagelijks te zingen en voor te lezen, woordjes te benoemen bij de plaatjes in een boek en tijdens het verschonen en spelen tegen een kind te praten.

Op de peutergroep wordt dit 'spelen' met taal verder uitgebreid en hier wordt dan ook dagelijks gezongen aan tafel, voorgelezen en naar cd's geluisterd. Het bewust gebruiken van een cd speler kan een goed hulpmiddel zijn om de taalontwikkeling te stimuleren: samen naar kinderliedjes luisteren, lekker rustig of juist dansen en springen. Al deze vormen van spelen met taal zijn van groot belang voor het vormen van de woordenschat.

Ook is het belangrijk dat een pedagogisch medewerkster let op haar eigen taalgebruik, probeert correct grammaticaal en begrijpelijk te spreken en vloeken te vermijden. Ook in het onderling met elkaar spreken is het belangrijk te weten dat kinderen veel opvangen en moet er dus op gelet worden dat bepaalde zaken niet op de groep besproken moeten worden, maar daar buiten.

De pedagogisch medewerkers spelen een belangrijke rol bij de taalontwikkeling van een kind, zoals het benoemen van wat een kind hoort, ziet en doet.

Hierbij is herhaling heel belangrijk, bijvoorbeeld door antwoord te blijven geven op de 'hoe' - en 'waarom' -vragen en uitleggen waarom iets niet mag en iets anders wel. Herhaling is voor kinderen ook prettig in de zin van het herhalen van een favoriet boek, zodat kinderen de tekst mee kunnen zeggen. Het herhalen van liedjes is belangrijk, omdat kinderen de liedjes gaan herkennen en meezingen. Kinderen moeten ook de gelegenheid hebben zelf een boek of liedje uit te kiezen.

Verkeerd uitgesproken woorden worden op een speelse manier verbeterd, in die zin dat de pedagogisch medewerkers de zin in een antwoord in de goede vorm herhaald. Taal en/of uitspraak van woorden leer je niet door corrigeren, maar door spelenderwijs te oefenen.

Belangrijk is (ander) speelgoed aan te bieden dat uitnodigt tot praten, zoals het in een klein groepje een spel te doen, kringspelletjes en met poppenkastpoppen te spelen. In een kleiner groepje durven kinderen ook makkelijker te praten.

Tot slot: op Kids & Zo zijn er ook Engelstalige kinderen. In principe wordt er Nederlands gesproken in ons kinderdagverblijf. Wanneer een kind de pedagogisch medewerkster niet begrijpt, wordt het in het engels uitgelegd. Wel ligt de nadruk op het leren van de Nederlandse taal. Ook met de ouders wordt Engels gesproken als zij het Nederlands niet goed beheersen.

2.4 SOCIALE ONTWIKKELING (het bieden van emotionele veiligheid; het bevorderen van persoonlijke en sociale competenties en de socialisatie door overdracht van normen en waarden)

Onder sociale ontwikkeling verstaan wij de ontwikkeling die jonge kinderen doormaken, opdat zij op een prettige manier in verhouding tot andere mensen komen te staan.

Jonge baby's krijgen op de babygroep al meteen de mogelijkheid om elkaar te zien en aan te raken: samen op het speelkleed, in de box en tegen over elkaar aan tafel.

Op het moment dat baby's zich gaan voortbewegen, komen zij elkaar tegen en herkennen in elkaar een 'soortgenoot'. Zij zijn nog niet in staat met anderen rekening te houden dat komt pas rond de achttien / twintig maanden. Een baby zal dan ook nooit 'expres' een ander kind pijn doen of 'expres' negatief gedrag tegenover een volwassene vertonen. Een baby (en een peuter ook nog geruime tijd) is zich nog niet bewust van bijvoorbeeld een ander pijn doen.

De sociale rijping is zelfs rond de twee en drie jaar nog gering, hoewel kinderen wel al kort met elkaar samen spelen. Samen plezier maken zie je al bij heel jonge kinderen die met elkaar aan tafel zitten of verstoppertje spelen onder de box. Bij de babygroep is de aandacht individueel gericht en zijn de groepsactiviteiten geringer, maar ze zijn er wel: bijvoorbeeld samen zingen, lezen, eten en blokkentorens bouwen.

Met name op de peutergroepen worden de groepsactiviteiten belangrijker. Door samen te zingen, een spelletje te doen, te ballen buiten of te knutselen, leren kinderen zich bewust te worden van anderen en samen plezier te hebben. Door middel van deze activiteiten leren kinderen rekening met elkaar te houden. "Samen spelen en samen delen" zijn dan ook belangrijke begrippen. In deze fase raken kinderen gevoelig voor het maken van eenvoudige afspraken, het hanteren van simpele spelregels als: op je beurt wachten en het feit dat je om sommige spelletjes kan vragen. Wel is van belang bij groepsactiviteiten dat ieder kind op een eigen wijze tot zijn recht komt.

Belangrijk voor de sociale ontwikkeling is ook aandacht te schenken aan bijvoorbeeld:

- 👉 Een nieuw kindje op de groep (vertellen wie er nieuw is, namenliedje zingen, vertellen over dagritme)
- 👉 Het vieren van verjaardagen (het ritueel van liedjes zingen; op een eigen verjaardagsstoel zitten; een verjaardagsmuts en een cadeautje krijgen; zelf uit mogen delen)
- 👉 Feestdagen; alle voorbereidingen met Sint, schoen zetten, tekening maken voor Moederdag / Vaderdag, zelfgemaakt cadeautje knutselen.
- 👉 Afscheid nemen van de groep (uitleg aan de groep, een afscheidsmuts en een knutselmap krijgen)

ZELFSTANDIGHEID

Een belangrijk onderdeel van zelfstandig worden bij kinderen is allerlei dingen zelf willen doen. Het is belangrijk als pedagogisch medewerkster een kind hierin te stimuleren (zonder dat het moet), op vrijwillige basis kinderen zichzelf aan laten kleden, meehelpen met karweitjes, zelf hun cracker laten smeren etc.

Een onderdeel van zelfstandig worden, is ook zindelijk worden (zie hoofdstuk zindelijkheid). Hier wordt in overleg met de ouders aandacht aan besteed en is tevens afhankelijk van de ontwikkeling van het kind (meestal vanaf twee jaar). Wij vinden het belangrijk dat het zindelijk worden een speels karakter heeft zonder enige vorm

van dwang. Jonge kinderen kijken ook de kunst af van oudere kinderen die al zindelijk zijn en willen vaak dit gedrag ook imiteren.

Pedagogisch medewerkers zullen de kinderen prijzen als ze op het potje of de wc gaan zitten. In veel gevallen geeft de peuter min of meer zelf aan wanneer zij / hij er aan toe is, dat begint soms met afkeer van een vieze luier.

Bij het zelfstandig worden hoort ook dat pedagogisch medewerkers aandacht schenken aan het samen leren problemen / conflicten oplossen en kinderen leren aan anderen duidelijk te maken als zij iets niet willen of juist wel. Bij een conflict tussen twee kinderen kijkt de pedagogisch medewerkster eerst hoe en of de kinderen het zelf op kunnen lossen, lukt dit niet dan grijpt de pedagogisch medewerkster in en probeert samen met het kind een oplossing te vinden.

GEWETENSVORMING

Zelfstandigheid houdt niet alleen in dingen zelf kunnen doen, minstens even belangrijk is om zelf te weten wat goed en fout is om te doen in bepaalde situaties. Bij kleine kinderen moet dit geweten nog gevormd worden. Het is daarom belangrijk dat pedagogisch medewerkers daar begrip voor hebben en hiermee rekening houden door vriendelijk, maar consequent en duidelijk kinderen aan bepaalde regels te houden. Het kind leert zo langzamerhand wat wel en wat niet mag.

Aan de andere kant probeert de pedagogisch medewerkster zich niet door regels te laten overheersen. Een regel die voor een kind veel problemen oplevert (een beker melk drinken, lang aan tafel zitten) kan voor dat kind aangepast worden zodat het er wel aan kan voldoen. Dit kan aan de andere kinderen uitgelegd worden.

Een aantal regels op Kids & Zo zijn:

- 👉 Een kind mag geen gevaar zijn voor zichzelf of voor anderen
- 👉 Kinderen mogen niet op de tafel staan
- 👉 Kinderen mogen elkaar geen pijn doen: niet slaan, krabben, bijten, schoppen of plagen of uitschelden
- 👉 Wanneer de ene peuter de andere peuter pijn doet, wordt daar serieus aandacht aan besteed. De kinderen leren elkaar te aaien, een kusje te geven en, als ze iets groter zijn, 'sorry' te zeggen
- 👉 Als een peuter echt heel ondeugend is (bijvoorbeeld bij bijten), hebben we een kleine 'time out' en moet hij of zij even alleen op een stoeltje in de speelruimte zitten (maximaal 2 minuten)
- 👉 Alle kinderen mogen meespelen met andere kinderen, er worden geen kinderen buitengesloten
- 👉 Gillen of veel lawaai maken mag soms, maar niet altijd
- 👉 Kinderen eten aan tafel. Er is geen speelgoed aan tafel. Behalve in de wenfase kan het troostend zijn voor een peuter om een knuffel bij de hand te hebben
- 👉 Voor de peuters geldt: eerst een hartige boterham en dan pas een boterham of cracker met bijvoorbeeld pindakaas of appelstroop
- 👉 Er wordt geleerd om voorzichtig met speelgoed en boeken om te gaan.
- 👉 De peuters worden gestimuleerd om mee te helpen met opruimen, voordat iedereen aan tafel gaat

Kinderen van circa tweeënhalf jaar weten al redelijk wat hun ouders / pedagogisch medewerkers niet goed vinden, maar zij kunnen zich daar alleen nog maar aan houden als deze volwassenen ook aanwezig zijn. Iets wat niet mag in hun aanwezigheid, mag wel als ze er niet zijn volgens de peuter. Langzamerhand gaat het

kind dan de stemmen van de volwassenen ‘verinnerlijken’. Een kind gaat eerst nog even door met datgene wat niet mag, dan komt de fase waar een kind de ‘schuld’ op iets of iemand anders gaat schuiven. Voor pedagogisch medewerkers is het belangrijk inzicht te hebben in deze fasen van de gewetensontwikkeling om het kind te kunnen begrijpen. Een kind kan anders als ‘stiekem’ of ‘slecht luisterend’ bestempeld worden, terwijl het kind nog niet anders kan.

Als kinderen vier jaar zijn hebben ze meestal wel iets van een innerlijke rem, maar de vorming van het geweten is nog niet rond

2.5 EMOTIONELE ONTWIKKELING (het bieden van emotionele veiligheid; het bevorderen van persoonlijke en sociale competenties en de socialisatie door overdracht van waarden en normen)

Onder emotionele ontwikkeling verstaan we de ontwikkeling van het gevoelsleven en het leren uiten van belangrijke emoties zoals blijheid, boosheid, verdriet, plezier, frustratie. Het is van belang dat deze emoties geuit mogen worden, zowel positief als negatief.

HECHTEN

Belangrijk bij de emotionele ontwikkeling is de mate waarin kinderen zich kunnen hechten. Onder hechten verstaan we een relatief duurzame affectieve relatie tussen een kind en één of meerdere specifieke personen met wie het kind regelmatig interacteert. Veiligheid is het belangrijkste gevoel dat een pedagogisch medewerkster een kind moet bieden. Veiligheid en geborgenheid worden geboden door goed te reageren op de behoeften van een kind. Belangrijke handvaten zijn: troosten, knuffelen, luisteren en communiceren (zie ook hoofdstuk: pedagogische vuistregels). Rond de zeven maanden is er vaak bij baby's een hechting aan een vaste verzorg(st)er en soms zien we bij baby's dan een periode van eenkennigheid optreden, maar vaak ook is daar niets van te merken. Als kinderen veilig gehecht zijn aan ouders en pedagogisch medewerkers durven ze zelf op onderzoek uit te gaan.

Het is belangrijk dat er vaste pedagogisch medewerkers op een groep zijn. Zij moeten gevoelig zijn voor de individuele behoeften van een kind en consequent reageren op signalen die wijzen op het missen van de ouders zoals paniek en veel huilen (zie hoofdstuk: wennen op de groep).

Dit betekent dat een pedagogisch medewerkster betrokken is bij een kind, maar toch ook een zekere afstand bewaart. Een pedagogisch medewerkster en een kind mogen namelijk niet zo gehecht zijn aan elkaar, dat het verbreken van de relatie tot emotionele problemen leidt.

Op elke groep is er een vast ritueel van afscheid nemen en ook een eigen knuffel of iets dierbaars van thuis kan de afscheidssituatie soms aanzienlijk vergemakkelijken.

HUILEN

Het huilen van baby's kan verschillende oorzaken hebben. Soms heeft een baby iets nodig zoals eten of hulp bij een boertje, soms zal een baby pijn hebben, bijvoorbeeld darmkrampjes of ziek zijn. In veel gevallen is er behoefte om dicht bij de pedagogisch medewerkster te zijn: de behoefte aan rust, warmte, genegenheid, zekerheid, bescherming. Wanneer de pedagogisch medewerkers ingaan op deze individuele vragen, leert de baby om zijn omgeving te vertrouwen.

Dit vertrouwen, dit gevoel van veiligheid is de belangrijkste basis voor ontwikkeling. Op het verdriet van een peuter zal om dezelfde reden altijd gereageerd worden. Er zijn

verschillende manieren om dat te doen en het zal meestal een bewuste keuze zijn, afhankelijk van waarom er wordt gehuild: op schoot nemen of juist niet (sommige kinderen willen even geen lichamelijk contact), troosten, praten, luisteren. Belangrijk is dat de pedagogisch medewerkster ervoor zorgt dat het kind weer zelfverzekerd terug in de groep kan. Bij verdriet dat langer duurt (bijvoorbeeld moeite met wennen), zullen de pedagogisch medewerkers met elkaar en met de ouders bespreken hoe zij het verdriet zo klein mogelijk kunnen houden voor het kind: Waar is het kind gevoelig voor? Hoe laat het zich afleiden? Naar welke pedagogisch medewerkster trekt het kind het meest toe?

TEMPERAMENT

Kinderen kunnen onderling aardig verschillen in temperament. Met name in de peuterleeftijd is het nog erg moeilijk rekening te houden met elkaar. Het kind is bezig met zaken als bezit en 'wie is de baas'. De natuurlijke behoefte om te onderzoeken en te experimenteren kan leiden tot conflicten met groepsgenootjes, wat ook gepaard kan gaan met boosheid, slaan, duwen of haren trekken. De pedagogisch medewerkers moeten deze conflicten volgen op de groep en 'flexibel omgaan met' de temperamentverschillen binnen de groep. Dat betekent bijvoorbeeld dat een niet zo weerbaar kind gestimuleerd moet worden voor zichzelf op te komen in de zin van "Je mag ook nee zeggen" of "niet afpakken" en dat een wat meer extravert kind juist afgeremd moet worden. Pedagogisch medewerkers kunnen ongewenst gedrag zoals haren trekken, bijten of slaan niet toestaan, omdat dat de veiligheid van de kinderen in gevaar brengt en omdat dit niet de manier is om een conflict op te lossen. Zij zullen dus alternatieve oplossingen aanbieden, daarbij lettend op hun eigen houding hierin: niet met stemverheffing praten, niet corrigeren op afstand, maar van dichtbij, een neutrale houding aannemen daarbij heeft meer effect en niet voortdurend 'nee, dat mag niet' zeggen maar een positieve benadering uitstralen.

Alternatieve oplossingen zijn:

- 👉 Naar het kind toe lopen, op kindhoogte praten, oogcontact maken en corrigeren
- 👉 Bij het corrigeren aangeven 'nee, dat mag niet, maar dit mag wel'
- 👉 Heeft het slaan of bijten zich twee of drie maal herhaald dan kan de time-out goed werken bij peuters. De time-out wordt altijd eerst met ouders besproken of zij het hiermee eens zijn.
- 👉 Een peuter een minuut op een stoeltje apart zetten in de speelruimte en kort vertellen: "Je moet hier nu zitten, omdat je niet mag slaan. Dat doet pijn. "Deze minuut geven wij de peuter even geen aandacht. Na een minuut mag de peuter weer van het stoeltje en bespreken wij nog even wat wij van de peuter verwachten.
- 👉 Blijft de peuter rustig een minuut zitten, dan mag hij of zij van de stoel opstaan en bespreek je nog even wat je van hen verwacht.
- 👉 Help kinderen hun spel of bezigheid weer op te pakken en prijs ze als ze zich weer goed gedragen.
- 👉 Je kan het stil zitten op het stoeltje zo nodig nog een a twee keer herhalen.
- 👉 Veel complimenten geven, en focus juist op wat het kind goed doet.
- 👉 Om ongewenst gedrag voor te zijn kan je bepaalde verleidelijke zaken tijdelijk opbergen.
- 👉 Bij duidelijke grenzen zal de peuter zich veilig voelen: hij weet precies waar hij aan toe is. Een vaste dagindeling met afwisselend groeps- en individuele

activiteiten (opsplitsen van de groep), drukke momenten en rustige momenten helpen hierbij

- 👉 Een kind afleiden met een individuele activiteit aan tafel of laten ‘mee helpen’/ taakjes geven.
- 👉 Er kunnen met individuele kinderen afspraken gemaakt worden over wat wel en niet mag. Bijvoorbeeld ‘eerst jij twee rondjes op de fiets en dan mag iemand anders twee rondjes’, ‘we gaan nu eerst eten en dan mag je weer spelen’
- 👉 Belangrijk is dan wel de gemaakte afspraken niet te vergeten!

2.6 PROBLEMEN IN DE GEMAAKTE ONTWIKKELING

Wanneer een kind in zijn ontwikkeling (ernstig) afwijkt van de gemiddelde ontwikkelingslijn, dan zullen wij altijd naar de ouders toe onze zorg uitspreken.

Eventueel kan er dan (altijd in overleg met de ouders) contact opgenomen worden met een externe instantie.

Vroegtijdige onderkenning van eventuele stagnaties in de (zintuiglijke) ontwikkeling, is met name van belang, omdat daardoor een achterstand in de motorische, verstandelijke en/of sociale ontwikkeling vaak voorkomen kan worden.

Wij hebben een Stappenplan ontwikkeld voor kinderen die opvallend gedrag vertonen. Het Stappenplan staat beschreven op blz. 20 bij 3.2.

3. TAKEN VAN DE PEDAGOGISCH MEDEWERKSTER BIJ KIDS & ZO

3.1 PEDAGOGISCHE VUISTREGELS (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid; het bevorderen van persoonlijke en sociale competenties en socialisatie van overdracht van waarden en normen)

Eén van de eerste momenten dat een klein kind in aanraking komt met de ‘buitenwereld’ is vaak op een kinderdagverblijf. Kids & Zo is een maatschappij in het klein waar kinderen relaties aangaan met andere kinderen en volwassenen.

Een pedagogisch medewerkster in de kinderopvang heeft een (gedeelde) opvoedingstaak. De opvoedingsverantwoordelijkheid wordt gedeeld met de ouders. In overleg met de ouders vult Kids & Zo de thuissituatie aan. De ouders hebben de uiteindelijke opvoedingsverantwoordelijkheid. Er vindt een continue wisselwerking plaats tussen pedagogisch medewerkers en ouders over het ‘hoe’ en ‘wanneer’ van de ontwikkeling van hun kind. De manier van opvoeding verschilt o.a. doordat een kind deelneemt aan de groep en de aanwezigheid van ‘professionele opvoeders’ (de pedagogisch medewerkster).

De pedagogische medewerkers leren bij de grotere peuters spelenderwijs voorschoolse vaardigheden, in de vorm van spelletjes voor 3+ met wat moeilijkere opdrachten in kleinere opgesplitste groepjes. Deze pre-school activiteiten worden dagelijks gedaan als de jongere peuters naar bed zijn en/of op een ander moment van de dag als de groep opgesplitst wordt.

Er zijn bij Kids & Zo een aantal pedagogische uitgangspunten en vuistregels waaraan elke pedagogisch medewerkster zich moet houden:

- 👉 Veiligheid is het belangrijkste gevoel dat een pedagogisch medewerkster een kind moet bieden. Veiligheid en geborgenheid worden geboden door goed te reageren op de behoeften van een kind. Belangrijke handvaten zijn: troosten, knuffelen, luisteren en communiceren (blz.20 *1)
- 👉 Kinderen moet een basis geboden worden voor wat betreft hun zelfvertrouwen, hun gevoel voor eigenwaarde (positieve response) en het respectvol met elkaar omgaan. Een kind dient serieus genomen te worden
- 👉 Er moet structuur geboden worden aan kinderen in de vorm van een overzichtelijke dagindeling en vaste rituelen rond het afscheid nemen, eten en slapen. Niet een hele ochtend vrij spelen, maar afwisselend aanbod van activiteiten door de pedagogisch medewerkers aangeboden
- 👉 Het is belangrijk dat de opbouw van de dag bestaat uit rustige- en uit drukke momenten, van sociale- en individuele activiteiten, die elkaar afwisselen
- 👉 Een kind neemt gedrag van volwassenen over. De pedagogisch medewerkster is met haar gedrag een voortdurend voorbeeld
- 👉 Elke dag wordt er op afwisselende momenten liedjes gezongen en voorgelezen
- 👉 Creatieve activiteiten zijn bedoeld om kinderen bezig te laten zijn met materialen (bijv kleien), zonder dat daar direct kant en klare werkjes uit voort hoeven te komen
- 👉 Elk kind moet onvoorwaardelijk geaccepteerd worden zoals het is en aan zijn rechten en behoeften moet tegemoet gekomen worden (binnen de regels die er op Kids & Zo gelden). Er mogen geen favoriete kinderen aan de ene kant zijn en kinderen die afgewezen worden aan de andere kant
- 👉 De zelfstandigheid en zelfredzaamheid van kinderen vergroten o.a. door het zelf oplossen van een probleem(pje) en kleine opdrachten/ taken geven
- 👉 Het signaleren en uitwisselen van ervaringen met de ouders, zodat ouders goed op de hoogte zijn hoe het met hun kind gaat op Kids & Zo
- 👉 Kinderen worden nooit tot iets gedwongen wat zij niet willen, zoals eten, drinken, zindelijk worden en slapen. Het onthouden van of dwingen tot eten of slapen mag nooit als strafmaatregel worden gebruikt (geen machtsstrijd)
- 👉 ‘Straf’ het gedrag, niet het kind. Prijs het gewenste gedrag
- 👉 Kinderen mogen nooit als ‘straf’ afgezonderd worden in gang of slaapkamer
- 👉 Ook (alle) activiteiten zijn op vrijwillige basis, als kinderen niet mee willen doen hoeft dit niet. Zij worden wel gestimuleerd mee te doen

- 👉 Consequent zijn is het uitgangspunt, niet streng zijn. Er worden grenzen aan kinderen gesteld, deze hebben te maken met veiligheid en met de omgang met elkaar (blz. 20 *2)
- 👉 Er mag geen sprake zijn van fysiek of verbaal geweld tegen kinderen
- 👉 Er moet worden ingegrepen door de pedagogisch medewerkster wanneer een kind of een groep kinderen een ander kind pest
- 👉 Uitgangspunt is niet alleen het individuele contact tussen volwassene en kind, maar óók de groep en de kinderen onderling. Door het regelmatig opsplitsen van de groep, kan er aan een kleinere (leeftijds)groep aandacht gegeven worden
- 👉 Signalering en uitwisseling. Kids & Zo kan een functie vervullen door tijdig problemen te signaleren. Ouders wordt een omgeving aangeboden waarin zij met andere ouders en pedagogisch medewerkers ervaringen kunnen uitwisselen en bij problemen naar de juiste instanties verwezen kunnen worden

Hoewel Kids & Zo Nederlands als voertaal gebruikt, wordt er extra aandacht besteedt aan niet-Nederlands sprekende kinderen door in de beginperiode gebruik te maken van de moedertaal van het kind

Bovenstaande uitgangspunten gelden zowel voor de babygroep als voor de peutergroepen. Met name bij de babygroep geldt ook:

- 👉 Baby's weten (net als peuters) wat ze willen en kunnen goed aangeven waar ze behoefte aan hebben. De pedagogisch medewerkster moet die signalen opvangen en op een goede manier uitleggen. Dit kan naarmate je het kind beter leert kennen
- 👉 Bij huilen is het belangrijk 'echt' aandacht te geven aan een baby en niet alleen maar te sussen met speen of fles. Onder 'echt' aandacht geven wordt verstaan: oogcontact maken, vast houden, knuffelen, rustgevend praten etc.
- 👉 Bij baby's is het erg belangrijk dat de pedagogisch medewerkers het dagritme aanhouden precies zoals dat thuis gaat

*1. Zelfstandigheid - tegenover - vertrouwdheid, geborgenheid en veiligheid. De pedagogisch medewerkster zoekt altijd het evenwicht voor het kind tussen geborgenheid en veiligheid aan de ene kant en uitdaging aan de andere kant. Als deelnemer van de groep leren kinderen rekening met elkaar te houden. Kleine kinderen kijken naar oudere kinderen en leren van hen en oudere kinderen helpen de kleinere kinderen. Er moet vrijheid zijn voor eigen keuzes, bijvoorbeeld deelnemen aan een georganiseerde activiteit of om vrij te spelen.

*2. Binnen de groep zijn er duidelijke regels. Deze zijn niet bedoeld als keurslijf, ze zijn bedoeld om de veiligheid voor elk kind te garanderen en de ruimte te scheppen voor ieder kind om zich te ontplooien.

3.2 STAPPENPLAN TE VOLGEN BIJ KINDEREN DIE OPVALLEND GEDRAG VERTONEN:

1. Er valt de pedagogisch medewerkster iets op aan het gedrag van een kind in de groep.
2. De pedagogisch medewerkster praat over haar zorgen met een collega en raadpleegt de leidinggevende.
3. De pedagogisch medewerkster en de leidinggevende observeren systematisch het gedrag van het kind in de groep. Niet aan de hand van ingewikkelde schema's, maar tijdens een concreet onderdeel, bijvoorbeeld tijdens een activiteit of juist een vrij spel in de ochtend en bij een overgangsmoment. Het is belangrijk deze observatie nog eens te herhalen na twee à drie weken. Vaak zie je dan een verandering in het gedrag van het kind, of juist niet. Op deze manier vergelijk je het kind met zichzelf en niet met andere kinderen van dezelfde leeftijd, want er zijn op deze leeftijd grote verschillen in ontwikkeling. In overleg met de ouders observeert ook onze pedagoge het kind.
4. Er wordt een afspraak gemaakt met de ouders en leidinggevende om de eventuele ongerustheid te uiten - kom met concrete situaties - en vraag de ouders hoe zij erover denken en hoe de situatie thuis is. Ook kan er toestemming gevraagd worden om contact met het Ouder en Kind Centrum (OKC) op te nemen (het vroegere consultatiebureau) om te kijken of zij ook opvallend gedrag hebben gezien bij het kind. Verdere mogelijkheden zijn om iemand van Okido, het Kabouterhuis of het *VTO team het kind te laten observeren en advies te geven aan ouders en pedagogisch medewerkers op de groep.
5. Samen met de leidinggevende/pedagoge wordt eerst de uitkomst van de observatie van de pedagogisch medewerkster(s) bekeken en daarna de uitkomst van de observatie van de pedagoge met de ouders. Besproken wordt welke eventuele stappen samen ondernomen kunnen worden: afwachten; een gerichte aanpak op de groep en/of thuis van het gedrag van het kind; een deskundige raadplegen, zoals VTO Vroeghulp, Okido of het Kabouterhuis. Als uiteindelijk duidelijk wordt dat Kids & Zo niet in staat is een verantwoorde opvang te bieden – samen met de ouders en de professionele instanties zoeken naar een andere, beter passende oplossing voor het kind.

Voordat een pedagogisch medewerkster tot dit stappenplan over gaat, moet er eerst verder gekeken worden, waarom een kind opvallend gedrag vertoont. Hoe is de situatie thuis, zijn er veranderingen, is er een broertje/zusje geboren, een verhuizing, een scheiding? Het is van belang te waarschuwen tegen voorbarige conclusies. Er moet naar feiten van gedrag van het kind gekeken worden en niet naar interpretaties. Het is van belang goed naar ouders te luisteren, altijd naast de ouders te staan en samen naar oplossingen te zoeken. Als kinderdagverblijf heb je een preventieve en signalerende taak, maar de ouders blijven ten alle tijden de eindverantwoordelijke.

* VTO Vroeghulp: Zij zullen het kind breed bekijken en daardoor sneller kunnen beslissen welke instantie aansluit bij de problematiek van het kind.

Om het Expertisenetwerk Jonge Kind in te schakelen dient ook vooraf toestemming aan de ouders gevraagd te worden. Dit geldt natuurlijk voor iedere instantie die ingeschakeld wordt buiten Kids & Zo.

3.3 KWALITEITSMONITOR IN DE KINDEROPVANG

In 2010 heeft Kids & Zo een kwaliteitsmonitor ontwikkeld voor de kinderopvang om de vier pedagogische basisdoelen te toetsen:

- * het bieden van fysieke en emotionele veiligheid
- * het bevorderen van persoonlijke competenties
- * het bevorderen van de sociale competentie van kinderen
- * socialisatie door overdracht van waarden en normen

Door middel van observatielijsten voor de baby- en peutergroep worden de groepen getoetst op pedagogische kwaliteiten. Samen met de pedagogische avond (Kids Café) wordt jaarlijks de kwaliteitsmonitor gebruikt om de pedagogische kwaliteit van Kids & Zo zo optimaal mogelijk te laten zijn.

Tijdens de pedagogische avond worden er in kleine steeds wisselende groepjes (pedagogische) stellingen besproken, die door de vestigings managers, pedagogische medewerkers en de pedagoge geformuleerd zijn en uit de dagelijkse praktijk komen.

Bij de kwaliteitsmonitor is de vraag: In hoeverre zien wij het pedagogisch beleid terug in de praktijk? In uitgebreide observatie lijsten wordt de interactie gemonitord tussen kind en pedagogisch medewerkster. Er wordt door de vestigingsmanager van de andere locatie op verschillende momenten geobserveerd: als de kinderen s'ochtends worden gebracht bij de overdracht, als er aan tafel wordt gezeten, bij een ochtend activiteit, bij een overgangsmoment, bij het naar bed brengen, bij de pre-school activiteit, bij het uit bed halen, bij een middag activiteit en bij het ophalen van de kinderen bij de overdracht.

Vervolgens wordt er met elk baby- en peutergroep team de observaties besproken en geëvalueerd.

3.4 INZET PEDAGOGISCH BELEIDSMEDEWERKSTER

Zoals hierboven al te lezen is, wordt door middel van de Kwaliteitsmonitor het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerkers op de groepen getoetst. Iedere pedagogisch medewerkster krijgt jaarlijks een coaching in de uitvoering van haar werkzaamheden van pedagoog Jessica Haije. Bij deze persoonlijke coaching wordt er eerst gekeken of er een actuele behoefte is omtrent een pedagogisch onderwerp. Door eigen inbreng/suggesties van de medewerkster wordt er aan de hand van onze pedagogische visie de volgende vragen gesteld:

Zijn er knelpunten/verbeterpunten bij je werkzaamheden in relatie tot het pedagogisch plan?

Doe je op de werkvloer ook werkelijk wat we met elkaar hebben afgesproken in het pedagogisch plan?

- 👉 Zijn er dingen waar je tegen aan loopt met de kinderen op je groep?
- 👉 Zijn er dingen waar je tegen aanloopt met de ouders van je groep?
- 👉 Zijn er dingen met collega's waar je tegen aanloopt op je groep?
- 👉 Hoe creëer je een groepsgevoel op jouw groep?
- 👉 Werk je ontwikkelingsgericht met kinderen?
- 👉 Hoe ga je om met verschillen tussen kinderen?
- 👉 Hoe ga je om met emoties bij kinderen?
- 👉 Wat heb je gedaan waardoor je je op een oplossing richt in plaats van het probleem?
- 👉 Wat geeft je voldoening in je werk?

3.5 AANTAL UREN INZET BELEIDSMEDEWERKSTER

Wij hebben drie vestigingen bij Kids & Zo, daarom moeten wij 3x50 uur besteden aan de formulering en invoering van pedagogische beleidsvoornemens. Eventuele aanpassingen in het pedagogisch beleid worden door de beleidsmedewerkster gedaan in samenwerking met de vestigingsmanagers per locatie. Gebleken is dat de coachingsgesprekken een goede aanleiding zijn om bepaalde zaken in het pedagogisch beleid aan te passen (in overleg met de oudercommissie). Elf keer per jaar bespreken wij in een vestigingsmanager overleg met de drie locaties en de beleidsmedewerkster onderwerpen uit het pedagogisch beleid (twee uur). Eén keer per week heeft de beleidsmedewerkster met de vestigingsmanager(s) overleg op locatie over onderwerpen uit het pedagogisch beleid (anderhalf uur).

Vestigingsmanagers vergadering

Kids & Zo Amstel, Baarsjes en Centrum	11 maanden x 2 uur=22 uur
Vestigingsmanager overleg Kids & Zo Amstel:	48 weken x 1 ½ uur= 72 uur
Vestigingsmanager overleg Kids & Zo Baarsjes:	48 weken x 1 ½ uur= 72 uur
Vestigingsmanager overleg Kids & Zo Centrum:	48 weken x 1 ½ uur= 72 uur

Een totaal van: 238 uur

Wij werken op iedere vestiging met een ander aantal pm'ers. Wij verdelen de aantal uren over de locaties en de pedagogisch medewerksters, het eerste jaar (2019) kiezen wij ervoor om de uren gelijk te verdelen over de locaties en de pedagogisch medewerkster. Blijkt dat de ene locatie meer aandacht nodig heeft dan de andere of de ene pedagogisch medewerkster meer coaching nodig heeft dan de ander dan zullen wij het aantal uren voor 2020 per locatie en per persoon aanpassen.

Amstel: 120 uur per jaar

Baarsjes: 149 uur per jaar

Centrum: 110 uur per jaar

De tijd die de beleidsmedewerkster besteed aan het coachingstraject betreft een half uur voorbereiding, 1 uur coachingsgesprek, en anderhalf uur aan het schrijven van het verslag en de eventuele nabespreking.

4. ORGANISATIESTRUCTUUR TEAM MEDEWERKSTERS

In het kort gaan wij hierin op de organisatie van het team van Kids & Zo. Alleen waar de organisatiestructuur van belang is voor het pedagogisch beleid zal dit hier besproken worden, andere onderwerpen die de medewerkers betreffen zijn terug te vinden in het personeelsbeleid.

- 👉 **Aanstellingsbeleid**
- 👉 **Overleg en interne communicatie**
- 👉 **Deskundigheidsbevordering**
- 👉 **Roostering en parttime werken**

4.1 AANSTELLINGSBELEID

De leidinggevenden (directeur en vestigingsmanager) van Kids & Zo vinden de volgende criteria van belang bij het aannemen van een nieuwe pedagogisch medewerkster:

- 👉 Een MBO- kindgerichte opleiding afgerond of volgen (PW3, PW4, Pedagogisch Academie of HBO Pedagogiek)
- 👉 Lief, geduldig en zorgzaam zijn
- 👉 Goed en adequaat kunnen reageren op de behoefte van het kind
- 👉 Veiligheid en structuur kunnen bieden
- 👉 Niet streng, maar wel consequent zijn
- 👉 Na kunnen denken over je eigen pedagogisch handelen
- 👉 Zelfstandig een groep kunnen begeleiden
- 👉 Zowel individueel- als groepsgerichte activiteiten kunnen bieden
- 👉 Goede contacten met ouders kunnen opbouwen
- 👉 Professionele informatie kunnen verstrekken over de kinderen
- 👉 Afwisselende (creatieve) activiteiten kunnen bieden
- 👉 Collegiaal en flexibel zijn
- 👉 (en niet in de laatste plaats) Gevoel voor humor hebben

Bij het aannemen van een nieuwe medewerkster kijken wij ook of iemand binnen het bestaande team past. Na het sollicitatiegesprek wordt de sollicitant uitgenodigd één à twee ochtenden mee te draaien met de groep. Het team doet verslag hoe het meedraaien werd ervaren en aan de hand van de informatie die we hebben van het gesprek én het meedraaien wordt de beslissing genomen.

Tevens worden er 1 à 2 referenties gecheckt van de sollicitante.

Ervaring en opleiding zijn niet onbelangrijk, maar deze vormen geen doorslaggevende factor om iemand wel of niet aan te nemen. Wij werken met pedagogisch medewerkers die hun opleiding (Pedagogisch Werk 3 of 4) al hebben afgerond. Wij werken niet met BBL leerlingen en vrijwilligers.

Kids & Zo werkt ook met stagiaires van de BOL opleiding, zij staan op een baby- of peutergroep als vierde (boventallige) kracht. Stagiaires zijn afkomstig van de MBO-opleiding Pedagogisch Werk (minimaal niveau 3) of van de HBO-opleiding. Als stagiaires aan de slag gaan worden zij geïnformeerd over de visie van Kids & Zo en de specifieke aanpak. Tijdens hun stage worden zij begeleid door één van de vaste pedagogisch medewerkers op de groep die met regelmaat de voortgang evalueert.

Stagiaires krijgen nooit zelfstandig de verantwoordelijkheid over een groep kinderen en zijn niet met de kinderen alleen in een ruimte.

De stagebegeleider op de groep heeft de volgende taken:

- 👉 Rondleiding geven aan de stagiaire door de groepsruimtes en het hele pand.
- 👉 Voorstellen aan collega's, ouders en kinderen
- 👉 De dagindeling bespreken en de huisregels van Kids & Zo
- 👉 De 3 punten van veiligheid worden uitgebreid besproken: de aankleedtafel, de box en de bedjes
- 👉 De stagebegeleider begeleidt de stagiaire op de groep en bij schoolopdrachten en activiteiten.
- 👉 Vragen beantwoorden en uitleg geven over de werkzaamheden bij Kids & Zo
- 👉 De stagebegeleider zal uitleggen wat er wordt verwacht van de stagiaire
- 👉 Bespreken van het praktijkboek en eventueel het plannen van activiteiten
- 👉 Korte evaluatiemomenten inplannen en deze nakomen, eventueel feedback geven.
- 👉 Een bijdrage leveren aan het eindevaluatiegesprek

De taken van de stagiaires is afhankelijk van het leerjaar; leeftijdsgerichte activiteiten aanbieden, voert alle voorkomende verzorgende taken uit m.b.t. de kinderen en heeft oudercontact binnen de grenzen van haar leerproces.

Verder verwijzen we naar het BPV plan van de opleiding die wij hanteren bij de taken en bevoegdheden van de stagiaire.

Het convenant kinderopvang in Nederland heeft regels vast gelegd over de pedagogisch medewerkster/ kindratio op een kinderdagverblijf. Een van de gemaakte afspraken betreft het maximaal toegestane aantal kinderen per pedagogisch medewerkster. Deze ratio verschilt per leeftijdsgroep in kinderdagverblijven.

één pedagogisch medewerkster per vier aanwezige kinderen tot 1 jaar;
één pedagogisch medewerkster per vijf aanwezige kinderen tot 1 tot 2 jaar;
één pedagogisch medewerkster per zes aanwezige kinderen tot 2 tot 3 jaar;
één pedagogisch medewerkster per acht aanwezige kinderen tot 3 tot 4 jaar;

Bovenstaand regel is een standaard regel uit het convenant. Zoals u al eerder heeft kunnen lezen werkt Kids & Zo met drie pedagogisch medewerkers per groep per dag. Volgens ons beleid wordt met drie pedagogisch medewerkers de kind ratio:

leeftijd kind	pedagogisch medewerkster	aantal kinderen
3 tot 18 maanden	1	3,5
18 maanden tot 4 jaar	1	5,0

4.2 OVERLEG EN INTERNE COMMUNICATIE

Bij het werken in een team op een kinderdagverblijf is overleg en communicatie van groot belang. Veel zaken die de kinderen betreffen, zoals wijzigingen in voedingsschema's, medicijn gebruik, zindelijkheid, wennen, situatie thuis etc. moeten goed gecommuniceerd worden. Elke groep heeft een logboek en agenda waarin al dit soort zaken worden genoteerd.

Om 10.00 uur wordt er aan tafel op de groep even kort overlegd wat er die dag wordt gedaan aan activiteiten en wie wat doet.

Ook wordt er tussen de groepen overlegd wie er vandaag komt wennen, wie er naar buiten gaan en wie naar de extra speelruimte gaan etc..

Voor zover het dagelijks overleg.

Eén maal per 6 weken wordt er een groepsoverleg gevoerd waarin alle lopende zaken en de kinderen worden besproken.

Een keer per jaar is er een brandoefening met het hele team per locatie. Een keer per jaar is er een EHBO cursus voor het hele team, specifiek over het verlenen van eerste hulp aan kinderen. Ieder jaar is er een pedagogische avond met de drie locaties van Kids & Zo.

Per vestiging is er een drie overleg (één afgevaardigde van een groep) vier keer per jaar, waarbij wordt gesproken over het wennen van baby- naar peutergroep, pedagogische onderwerpen en de samenwerking tussen de groepen.

De leidinggevenden voeren wekelijks overleg met de pedagoge op de vestiging. Een maal per 6 weken komen alle leidinggevenden bij elkaar met de pedagoge.

Iedere pedagogisch medewerkster heeft jaarlijks een beoordelingsgesprek en een functioneringsgesprek met de leidinggevenden. Daarnaast worden er, indien wenselijk of noodzakelijk, extra individuele gesprekken gehouden.

4.3 DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING

Kids & Zo vindt het belangrijk dat pedagogisch medewerkers zich blijven ontwikkelen en hun kennis en vaardigheden actief houden. Zij kunnen zelf aangeven als zij een bepaalde cursus willen volgen die relevant is bij het werken met baby's en peuters. Bijv. een training over kindermishandeling, naar een bijeenkomst van de GGD, workshop tiltechnieken etc.

Jaarlijks wordt er een kinder-EHBO cursus georganiseerd voor de pedagogisch medewerkers (voor de ouders wordt er een aparte beginners cursus georganiseerd); een BHV cursus voor de leidinggevenden en een aantal pedagogisch medewerkers van de drie vestigingen; een pedagogische avond (Kids Café) met het hele team. Ook wordt er jaarlijks op elke baby- en peutergroep door middel van een observatielijst door de leidinggevende van de andere locaties, het pedagogisch plan in de praktijk getoetst (de kwaliteitsmonitor).

4.4 ROOSTERING EN PARTTIME WERKEN

Op het kinderdagverblijf werken pedagogisch medewerkers gemiddeld 3 (24 uur) á 4 (32 uur) dagen per week. Bij minder dan drie dagen krijgen de kinderen te veel verschillende gezichten te zien op een groep en vinden wij dat de pedagogisch medewerkers te veel ‘mist’ aan informatie.

Het prettige van parttimers is dat zij incidenteel kunnen invallen op Kids & Zo.

Om er zorg voor te dragen dat de kwaliteit en continuïteit gewaarborgd wordt hebben wij de volgende uitgangspunten bij het samenstellen van het team:

- 👉 Iedere groep heeft vaste pedagogisch medewerkers, drie per groep (bij voltallige bezetting)
- 👉 Bij voorkeur drie pedagogisch medewerkers voor vier dagen en één pedagogisch medewerker voor drie dagen
- 👉 Wanneer een pedagogisch medewerker vrij of ziek is, wordt er een invalkracht ingeschakeld (bij een volledige bezetting van de groep)
- 👉 Bij afwezigheid van de invalkracht vervangt de vestigingsmanager de pedagogisch medewerker bij een vrije dag of ziekte
- 👉 Pedagogisch medewerkers kunnen op een andere groep / vestiging ingezet worden

De pedagogisch medewerkers werken in wisselende diensten, omdat Kids & Zo 10,75 uur per dag open is.

Dagelijks start er één pedagogisch medewerker per groep om:	07.30 uur en werkt tot 16:30 uur.
Eén pedagogisch medewerker per groep start om:	08.30 uur en werkt tot 17.30 uur.
Eén pedagogisch medewerker per groep start om :	09.30 uur en werkt tot 18.30 uur.

3 uursregeling

Kids & Zo is geopend van 7:45 tot 18:30. Pedagogisch medewerkers en vestigingsmanagers werken 8 uur op een dag en nemen 1 uur pauze op. De pedagogisch medewerkers nemen 1 uur pauze op tussen 13:00 en 15:00. De vestigingsmanagers hebben over het algemeen een midden dienst en houden 1 uur pauze voor 13:00 of na 15:00 zodat zij tussen 08:45 en 9:30, 13:00 en 15:00, 16:30 en 17:45 kunnen helpen op de groep om niet langer dan 3 uur af te wijken van de BKR norm.

Op de volgende tijden mag er afgeweken van de BKR norm:

Babygroep

09:00 tot 9:30
14:00 tot 15:00
16:30 tot 18:00

Peutergroep

09:00 tot 9:30
13:00 tot 14:00
16:30 tot 18:00

Wij wijken dus niet af tussen:

Babygroep

07:45 en 09:00
09:30 en 14:00
15:00 en 16:30
18:00 en 18:30

Peutergroep

07:45 en 09:00
09:30 en 13:00
14:00 en 16:30
18:00 en 18:30

4.5 PEDAGOOG

Onze pedagoge Jessica Haije is afgestudeerd aan de faculteit Pedagogische wetenschappen van de UvA. Zij is dagelijks op één van de vestigingen van Kids & Zo aanwezig en is de pedagogische coach. Zij houdt zich onder andere bezig met het bevorderen van de ontwikkeling van kinderen, het ondersteunen van pedagogisch medewerkers bij het uitvoeren van het pedagogisch beleid en heeft overleg met de vestigingsmanagers. Zij kan de leidinggevende, medewerkers en ouders ondersteunen bij vragen omtrent de ontwikkeling en het gedrag van kinderen. Ook begeleidt zij de Pedagogische avond en de observaties van de Kwaliteitsmonitor, waarbij de vestigingsmanagers op een andere locatie de interactie meten tussen kind en pedagogisch medewerker. Tevens is zij preventie medewerkster bij ziekteverzuim. Zij heeft contact met externe organisaties en hulpverleners. Praktische zaken horen ook bij haar vak, zoals de aanschaf van speelgoed en preschool materiaal en het uitzoeken van kinderboeken.

5. CONTACTEN MET OUDERS

In de visie van Kids & Zo heeft de ouder de rol van klant. Eigenlijk zijn er twee groepen klanten: kinderen en ouders. Zij zijn afnemer van het product dat Kids & Zo aanbiedt namelijk: professionele, verantwoorde kinderopvang. Het is van belang dat de ouder de gelegenheid krijgt om zijn wensen met betrekking tot het verzorgen van het kind over te dragen aan de pedagogisch medewerkster en dat de pedagogisch medewerkster de gelegenheid krijgt om de ouder te informeren over de tijd die het kind op Kids & Zo heeft doorgebracht. Het doel is om de thuissituatie en de kinderdagverblijfsituatie voor het kind zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. De ouder is de deskundige voor wat betreft zijn eigen kind en mag ten aanzien van de wijze van opvang verwachten dat de

pedagogisch medewerkster serieus ingaat op zijn verzoeken en zich flexibel opstelt (binnen bepaalde grenzen). Als de aanpak het belang van andere kinderen en het belang van de groep betreft, dan is de pedagogisch medewerkster de deskundige, vanuit haar ervaring en opleiding. Als deze belangen met elkaar in botsing komen en de ouder een klacht heeft, dan moet de pedagogisch medewerkster dat signaal opvangen en op korte termijn (in overleg met de leidinggevende) actie ondernemen om tot een oplossing te komen.

Het is denkbaar dat een ouder wensen heeft ten aanzien van de verzorging of de omgang met het kind die niet tot de dagelijkse discipline van Kids & Zo behoort. Bij dergelijke verzoeken dient de pedagogisch medewerkster / leidinggevende het belang van het individuele kind en het belang van de groep / organisatie zorgvuldig tegen elkaar af te wegen.

Een pedagogisch medewerkster zal het advies niet altijd op kunnen volgen: een pedagogisch medewerkster mag het kind bijvoorbeeld geen tik geven, ook niet op advies van de ouder.

5.1 PRIVACY

Allereerst zullen ouders verzekerd zijn van het feit dat er zorgvuldig omgegaan wordt met persoonlijke gegevens. Kids & Zo registreert een aantal gegevens van het kind die van belang zijn voor een goede opvang of die vereist worden door de GGD. Deze gegevens worden door de ouders ingevuld op het inschrijfformulier. Hierbij gaat het om informatie als: inentingen, telefonische bereikbaarheid, allergieën etc.

Ook vullen ouders een oudercontract in waar de gemaakte afspraken in staan wat betreft de opvang van hun kind.

Zowel de observatieverslagen als de oudercontracten worden afgesloten opgeborgen.

Voorts zullen pedagogisch medewerkers voorzichtig omgaan met informatie over kinderen in hun contacten met andere ouders. De pedagogisch medewerkers van Kids & Zo zijn verplicht tot het tekenen van een geheimhoudingsverklaring. Alle informatie die wij over u en uw kind hebben, wordt vertrouwelijk behandeld en blijft binnen Kids & Zo.

Er wordt op verschillende momenten een observatie gemaakt van de kinderen bij Kids & Zo. Voor het eerst wordt er een observatie gemaakt door de mentor bij de overgang van baby- naar peutergroep. Deze observatie wordt besproken in het overgangsgesprek en de observatie wordt ook mee gegeven aan de ouders.

Vervolgens wordt er tijdens de peuterleeftijd twee maal per jaar een observatie gemaakt door de mentor van de peuter en deze wordt besproken tijdens de ouderavond. Wanneer een kind 4 jaar wordt, wordt de eind observatie mee gegeven aan de ouders als informatie voor de basisschool en de buitenschoolse opvang.

5.2 PLAATSINGSBELEID

Zie brochure.

5.3 KENNINGSMAKINGSGESPREK EN RONDLEIDING

De eerste kennismaking met Kids & Zo is meestal via onze site of per telefoon. Er wordt een afspraak gemaakt met de (aanstaande) ouders voor een rondleiding. Bij de rondleiding kunnen de ouders het kinderdagverblijf uitgebreid bekijken, zij maken kennis met het team, zij krijgen alle informatie over de organisatie van Kids & Zo en de aanstaande ouders kunnen vragen stellen.

Men kan zich telefonisch inschrijven, via internet of ter plekke.

5.4 PLAATSINGSGESPREK

Omdat er vaak tussen kennismaking en plaatsing een lange periode zit, wordt er vlak voor plaatsing van het kind met de ouders afgesproken. In deze intake wordt er kennis gemaakt met de pedagogisch medewerkers van de desbetreffende groep en er worden afspraken gemaakt over het wennen. De ouders wordt gevraagd om op de eerste wendag op een A4-tje het dag-, eet- en slaapritme van hun kind aan te geven en andere bijzonderheden, zodat het team het kind al een beetje leert kennen.

5.5 OVERGANGSGESPREK

Het behoort tot de gewoonte van Kids & Zo om een overgangsgesprek te hebben met de ouders wanneer hun kind de overstap gaat maken van babygroep naar peutergroep (bij circa 15-18 maanden). De mentor gebruikt ter ondersteuning van het gesprek het observatieformulier. Door de pedagogisch medewerkster van de babygroep is er gekeken naar verschillende aspecten van de ontwikkeling van het kind. Aan de hand van deze observatie ontstaat er tijdens het gesprek een uitwisseling van informatie tussen de ouders en de pedagogisch medewerkster. Bij dit gesprek is de mentor van de babygroep aanwezig en de nieuwe mentor van de peutergroep.

Er wordt besproken hoe het wennen op de peutergroep gaat verlopen en er wordt aan de ouders informatie gegeven over wat de verschillen tussen de babygroep en de peutergroep zijn.

Bij de ouders wordt geïnformeerd hoe zij de periode bij de babygroep hebben ervaren.

5.6 DAGELIJKSE CONTACTEN

De dagelijkse contacten tussen ouders en pedagogisch medewerkers zijn van groot belang, zowel s'ochtends bij de koffie wordt er informatie uitgewisseld (pedagogisch medewerkers vragen hoe het met het kind gaat), als aan het einde van de dag. De pedagogisch medewerkster vertelt wat de activiteiten van die dag waren, hoe het kind het vond, met wie het heeft gespeeld en zowel de vrolijke als de verdrietige momenten worden verteld.

Een goede communicatie tussen ouder en pedagogisch medewerkers zorgt er ook voor dat de aansluiting met thuis en het kinderdagverblijf optimaal is en blijft.

Zo kan het wel eens gebeuren dat ouders even op hun beurt moeten wachten, omdat de pedagogisch medewerkers nog in gesprek zijn met een andere ouder.

Het is de taak van de pedagogisch medewerkers dit in de gaten te houden en de aandacht evenredig over de ouders te verdelen. Als er de ene dag wat minder aandacht is voor een ouder, kan er een volgende dag weer wat meer aandacht aan deze ouder besteed worden.

5.7 DE KNUTSELMAPPEN

Op de babygroep zal de ouder voor het eerst kennis maken met onze knutselmap. Ieder kind heeft een eigen map. In deze map wordt kort verteld hoe het wennen op de groep verloopt en hier worden alle kleine en grote 'kunstwerken' in opgenomen die tijdens de activiteiten met de kinderen worden gemaakt. Bij de overgang van baby naar peutergroep krijgen de ouders de baby knutselmap mee naar huis en wordt er een nieuwe knutselmap gemaakt op de peutergroep. Tijdens de peuter ouderavond kunnen de ouders de knutselmap bekijken (natuurlijk ook op andere momenten). Bij het afscheidsfeestje als het kind vier jaar wordt, krijgen de ouders de knutselmap mee.

5.8 DE OBSERVATIE

Als een kind van de babygroep overstapt naar de peutergroep, wordt er door de mentor een observatie gemaakt en een overgangsgesprek gepland. Op deze manier wordt de ontwikkeling van de baby en later de peuter structureel gevolgd.

Het overgangsgesprek wordt met de ouders, een baby medewerkster en de nieuwe peuter medewerkster gevoerd. De ouders krijgen te horen hoe hun baby zich ontwikkeld heeft op de babygroep en hoe het er op de peutergroep aan toe gaat. De nieuwe mentor krijgt op deze manier ook alvast informatie over het nieuwe wenkind.

Vervolgens wordt er twee maal per jaar voor de peuters een observatie formulier ingevuld en aan de hand van dit formulier vindt er een gesprekje plaats tussen ouders en de pedagogisch medewerkers tijdens de ouderavond.

Overigens kan op ieder moment dat een ouder / pedagogisch medewerkster / leidinggevende dit nodig vindt een afspraak gemaakt worden om over een kind te praten.

5.9 MEDEDELINGENBORD

Op elke groep is een whiteboard waar dagelijks de activiteiten en het eet- en slaapritme van de kinderen genoteerd wordt. Ook kunnen de ouders op het whiteboard lezen welke pedagogisch medewerkers en welke kinderen er aanwezig zijn die dag. Dit bord is geen vervanging van het gesprek met een pedagogisch medewerkster en de ouder aan het einde van de dag, maar dient als een geheugensteuntje en een kort overzicht.

Ook hangt er een mededelingenbord in de entree van de babygroep en de peutergroepen. Het is belangrijk om als ouder hier regelmatig op te kijken voor informatie over vakanties, EHBO cursus, oudercommissie, belangrijke artikelen uit de media over baby's, peuters en opvoeding.

In de keuken hangt het mededelingenbord voor het team.

5.10 KIDSFLITS

Elke 4 maanden verschijnt er een KidsFlits van Kids & Zo. Deze nieuwsbrief bevat een aantal vaste rubrieken aangevuld met actuele zaken.

Zoals de maandelijkse thema's waar de groepen mee werken; over muziek, theater, dans/yoga en sportles; feestjes; projecten; roosterwijzigingen etc.

5.11 OUDERAVONDEN VOOR PEUTERS

Bij Kids & Zo wordt er twee maal per jaar een ouderavond georganiseerd. De ouderavond wordt georganiseerd in de vorm van tien minuten gesprekjes met de ouders. De ouders kunnen zich inschrijven voor deze avond. De mentor bereidt deze gesprekjes voor met behulp van een observatie formulier. Met de mentor van de groep wordt er met de ouders gesproken en verder is er gelegenheid in de entree voor ouders om met elkaar te praten en met de leidinggevenden.

5.12 OUDERCOMMISSIE

Kids & Zo heeft een oudercommissie waarin elke groep door een ouder wordt vertegenwoordigd. De oudercommissie heeft een adviserende rol ten aanzien van de algemene organisatie van het kinderdagverblijf. De oudercommissie informeert de leidinggevenden over gemeenschappelijke standpunten en adviseert hen op basis van die standpunten. Oudercommissie leden die het niet eens kunnen worden over een klacht kunnen contact opnemen met een onafhankelijke klachtencommissie. De oudercommissie kan adviseren over alle zaken die de inhoudelijke kinderopvang betreffen, zoals bijvoorbeeld:

- 👉 Het dagprogramma
- 👉 Samenwerking
- 👉 Verzorging / voeding
- 👉 Pedagogisch beleid
- 👉 Oudercontacten

Er kan door de ouders / verzorgers een beroep worden gedaan op een onafhankelijke klachtencommissie.

Niet tot de taken van de oudercommissie behoren die onderwerpen en zaken die tot de competentie van de directie behoren, zoals bijvoorbeeld:

- 👉 Personeelsbeleid en rechtspositieregeling medewerkers, arbeidsovereenkomsten, ontslag- en benoemingsprocedures
- 👉 Financieel beleid en accommodatiebeleid

5.13 KLACHTENBEHANDELING

Het kan gebeuren dat er eens iets mis gaat in de communicatie tussen de pedagogisch medewerkster en ouders / verzorgers of dat ouders niet tevreden zijn over de opvang die het kinderdagverblijf biedt aan het kind. Wanneer dit zo mocht zijn, zal de klachtcoördinator van vestiging Centrum de klacht serieus en nauwkeurig opnemen en de behandeling van Guillemette Choffat de klacht zal er op gericht zijn het probleem zo snel mogelijk op te lossen (binnen 6 weken).

In eerste instantie is het de taak van de betrokken ouder / verzorger en de pedagogisch medewerkster om het probleem te bespreken en samen te zoeken naar een oplossing.

Mocht dit niet lukken dan is het de taak van de klachtencoördinator om de communicatie tussen beide partijen weer op gang te brengen. De ouder wordt zo veel mogelijk op de hoogte gehouden van de voortgang van de behandelde klacht. De ouder krijgt een mondelinge en schriftelijke oordeel van de klachtencoördinator en er wordt een concrete termijn gesteld waarbinnen eventuele maatregelen zullen worden gerealiseerd.

Ouders met overige klachten kunnen ten alle tijden terecht bij de klachtencoördinator.

Er kan door de ouders / verzorgers een beroep worden gedaan op de geschillencommissie. Kids & Zo heeft een overeenkomst met de geschillencommissie die vragen en klachten aan hoort, advies geeft en duidelijk maakt welke stappen genomen kunnen worden. Kinderopvang instellingen uit het hele land zijn bij deze instelling aangesloten voor de externe klachtenbehandeling. Ouders kunnen beroep doen op deze organisatie via www.degeschillencommissie.nl De Geschillencommissie bestaat uit drie leden: een voorzitter aangezocht door de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken (SGC), een lid voorgedragen door BOinK en de Consumentenbond gezamenlijk en een lid voorgedragen door de Brancheorganisatie Kinderopvang en de MOgroep gezamenlijk. Alle leden worden door het bestuur van de Stichting benoemd en zijn volstrekt onafhankelijk en onpartijdig.

Wanneer een ouder er op deze manier ook niet uit komt en de communicatie en het vertrouwen van beide kanten dermate geschaad is dat het niet meer te repareren is, wordt ouders / verzorgers verzocht voor hun kind een ander kinderdagverblijf te zoeken. Maar wetende dat dit een middel is waar het kind uiteindelijk de dupe van wordt, hopen wij dat ontstane problemen in rust en vertrouwen opgelost kunnen worden.

Jaarlijks wordt er een klachtenverslag openbaar gemaakt.

Klachten hoeven niet altijd te leiden tot dermate grote problemen, het kinderdagverblijf houdt haar oren en ogen altijd open om van ouders te horen wat er anders of beter kan, in die zin is het ook een goed middel om de mogelijkheden naar kwaliteitsverbetering op te kunnen sporen.

DEEL II PRAKTIJK

ALGEMEEN

Kids & Zo staat onder leiding van pedagogisch directeur mevrouw drs J.F. Haije en financieel directeur meneer M.A. Valentin

Wij werken met horizontale groepen. In een aparte baby-en peutergroep is rust, hygiëne en veiligheid beter te garanderen. Baby's krijgen niet een overdaad aan prikkels. Peuters kunnen in een aparte groep beter hun energie kwijt. Ook kan het aanbod van activiteiten en spelmateriaal op de leeftijd van de kinderen worden afgestemd en blijft de groep een uitdaging.

Kids & Zo heeft drie vestigingen in Amsterdam.

Kids & Zo Amstel: 1 babygroep 10 baby's
2 peutergroepen 14 peuters per groep
Per dag hebben wij 38 kinderen. Volgens het register Kinderopvang mogen wij 41 kinderen.

Kids & Zo Baarsjes 2 babygroepen 10 baby's per groep
3 peutergroepen 14 peuters per groep
Per dag hebben wij 62 kinderen. Volgens het register Kinderopvang mogen wij 67 kinderen.

Kids & Zo Centrum 1 babygroep 10 baby's
2 peutergroepen 14 peuters per groep
Per dag hebben wij 38 kinderen. Volgens het register Kinderopvang mogen wij 40 kinderen.

- 👉 De babygroep vangt baby's op in de leeftijd van 3 maanden t/m circa 15-18 maanden
- 👉 De peutergroep vangt peuters op in de leeftijd van circa 15-18 maanden tot 4 jaar

Uw kind is minimaal één dag per week welkom bij Kids & Zo.

Als u als ouders graag met één dag wil beginnen, is dat mogelijk. Wel houden wij in de gaten of uw kind goed kan wennen en kunnen wij eventueel bespreken of uw kind beter over kan gaan naar twee dagen opvang per week.

Het maximum aantal dagen dat uw kind geplaatst kan worden is vijf dagen per week.

Een opvang voor vijf dagen is niet direct waar Kids & Zo naar streeft, omdat wij het belangrijk vinden dat een kind ook in zijn eigen omgeving opgroeit. Een mogelijke oplossing zou een oppas thuis zijn voor één dag per week. Het is prettig voor uw kind als de opvang op vaste dagen gepland is en een duidelijk ritme heeft.

Verder bestaat er de mogelijkheid om naast de overeengekomen dagen een hele of halve dag extra te reserveren. Deze extra dag vindt in principe binnen de eigen groep

van het kind plaats. De mogelijkheid om een extra dag buiten de groep van het kind te reserveren, indien er geen plaats is op de eigen groep, wordt in overleg met de ouders van het betreffende kind besproken. De ouder dient hiervoor te tekenen. Dit kan van tevoren aangevraagd worden of de ochtend zelf.

Elke vestiging heeft één à twee (parttime) vestigingsmanagers op kantoor werken. De taken van de vestigingsmanagers zijn o.a.: het team aansturen, rondleidingen geven, planning, intake, kind- en ouder gesprekken voeren, rooster maken en achterwacht zijn voor de groepen.

Per groep zijn er drie vaste pedagogisch medewerksters (op een volledige bezetting) werkzaam.

Hiernaast is er extra hulp in de vorm van stagiaires (afhankelijk van kwaliteit en aanbod van de opleidingen) als vierde persoon op de groep (boventallig). De taken van de stagiaires is afhankelijk van het leerjaar; leeftijdsgerichte activiteiten aanbieden, voert alle voorkomende verzorgende taken uit m.b.t. de kinderen en heeft oudercontact binnen de grenzen van haar leerproces.

Er is per vestiging een huishoudelijke kracht aanwezig. Zij neemt de huishoudelijke taken uit handen van de pedagogisch medewerkster. Voorbeelden hiervan zijn: wassen, vouwen en opruimen, vaatwasser in- en uitruimen, bedjes twee keer per week verschonen etc.

Bij vakantie of ziekte van een pedagogisch medewerkster valt de invalkracht in (uit onze vaste invalpool) of de leidinggevende.

Ons kinderdagverblijf wordt jaarlijks gecontroleerd door de Inspectie Kinderopvang van de GGD. De inspectie controleert de veiligheid, de hygiëne, de speelruimtes, de pedagogische kennis, de kwaliteit en opleidingsniveau van de pedagogisch medewerksters en het aantal kinderen per groep. Kids & Zo heeft vanaf de start in 1992 goede/groene rapportages.

Zie ook onze rapporten op <http://www.landelijkregisterkinderopvang.nl>.

De voertaal op ons kinderdagverblijf is Nederlands.

1. LEEFKLIMAAT

Om het leefklimaat voor kinderen op Kids & Zo zo aangenaam mogelijk te maken zijn er een aantal zaken die we zo optimaal mogelijk willen laten verlopen.

- 1. De groepsindeling**
- 2. De dagindeling**
- 3. De groepsinrichting**
- 4. Hygiëne**
- 5. Veiligheid**
- 6. Huisregels**

1.1 DE GROEPSINDELING (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid; het bevorderen van persoonlijke en sociale competentie en socialisatie door overdracht van waarden en normen)

Er is bij Kids & Zo gekozen voor een horizontale groepsindeling: de babygroep van 3 maanden tot 15-18 maanden en de peutergroep van circa 15-18 maanden tot 4 jaar. Het voordeel is dat er voor de babygroep een aparte rustige en veilige omgeving met niet te veel prikkels gecreëerd kan worden. Het spel van de peuters is nu eenmaal drukker dan het spel van de baby's. Bij gemiddeld 15-18 maanden gaan kinderen over naar de peutergroep. In deze peutergroep blijven de kinderen tot hun vierde verjaardag (zie ook: Hoofdstuk Wennen). Het voordeel van een ongesplitste peutergroep van circa 15-18 maanden tot 4 jaar is:

- 👉 dat kinderen van verschillende leeftijden leren met elkaars uiteenlopende behoefte en mogelijkheden rekening te houden
- 👉 de taalvaardigheden worden extra gestimuleerd doordat kinderen taal boven hun niveau krijgen aangereikt
- 👉 de kinderen krijgen minder te maken met (nog) een wisseling naar een andere groep
- 👉 de jongste kinderen zien al jong wat de grotere kinderen doen
- 👉 de peuters zijn ook betrokken bij de zorg voor de jongere kinderen

Bij deze groepsindeling wordt er regelmatig opgesplitst, zodat er ook activiteiten gepland kunnen worden die leeftijdsafhankelijk zijn.

Zo ook is er de mogelijkheid tussen de middag met de grotere peuters (als de jongere peuters slapen) pre-school spelletjes en activiteiten te doen.

De opbouw van de groep is in eerste instantie afhankelijk van het aanbod.

In de praktijk wordt er naar gestreefd dat de leeftijdsopbouw zo evenwichtig mogelijk is. Ook wordt er gekeken naar een evenredige verdeling van jongens en meisjes.

Ouders hebben voorrang bij de geboorte van een volgend kind. Dat wil overigens niet zeggen dat er altijd direct plaats is.

In de peutergroep is de opbouw met name afhankelijk van de doorstroom uit de babygroep, ook dan wordt weer gekeken naar een evenredige verdeling in leeftijdsopbouw en jongens / meisjes.

Bij het plaatsen van broertjes en zusjes in de peutergroep wordt er in overleg met de ouders en het kinderdagverblijf gekeken of deze bij elkaar in de groep komen of juist apart.

1.2 DE DAGINDELING (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

Babygroep

De dagindeling van de baby's is geheel afhankelijk van het individuele slaap- en eetritme van de baby. Het is voor baby's van groot belang dat het ritme op Kids & Zo niet te veel afwijkt van het 'thuis'-ritme. Kids & Zo volgt dan ook het dagritme zoals ouders dit thuis hanteren, zodat de overgang van thuis naar het kinderdagverblijf en vice versa zo klein mogelijk is. Vanzelf gaan grotere baby's langzamerhand over naar een dagindeling die meer op de dagindeling van de peutergroep lijkt.

Globaal ziet het dagritme er zo uit:

07.45- 09.45 uur

De baby's worden gebracht en de ouders drinken een kopje koffie of thee en er wordt een overdracht gevraagd.

09.45 uur

De laatste ouders nemen afscheid en de baby's gaan aan tafel. Er wordt fruit gegeten en water gedronken, liedjes gezongen en voorgelezen.

10.30 uur

De kinderen worden verschoond, sommige baby's gaan slapen, met de andere kinderen wordt gespeeld, een activiteit gedaan, naar buiten gegaan etc.

11.45 uur

Er wordt geluncht met de kinderen die al een boterhammetje kunnen eten. De andere baby's krijgen hun fles op de tijden die de ouders aangeven.

12.15 uur

De kinderen worden verschoond en gaan eventueel naar bed. Met de andere kinderen wordt gespeeld, voorgelezen etc..

15.00 uur

Er wordt aan tafel met de kinderen een rijstewafel / cracker (sommige kinderen krijgen in overleg met de ouders op een ander tijdstip fruit / rijstewafel/ cracker). Sommige kinderen doen nu hun middag slaapje. Met de andere kinderen wordt gespeeld, een activiteit gedaan, naar buiten gegaan etc.

16.30 uur

De kinderen worden verschoond en krijgen nog wat te eten en te drinken.

16.30 - 18.30 uur

De kinderen worden opgehaald en de ouders krijgen een verslagje van de dag.

Peutergroep

De peuters hebben een vastere ritme.

07.45 - 09.45 uur

De peuters worden gebracht en drinken een kopje koffie of thee en er wordt een overdracht gevraagd.

09.40 - 9.45 uur

Samen met de kinderen wordt het speelgoed opgeruimd en van de laatste ouders wordt afscheid genomen

9.45 - 10.15 uur

De kinderen gaan aan tafel en er wordt fruit gegeten en gedronken en er worden liedjes gezongen en voorgelezen.

10.15 uur

De kinderen worden verschoond of gaan naar de wc.

Daarna wordt er gespeeld, een activiteit gedaan (creatief, sport, theater, muziek, dans/yoga), naar boven / beneden (extra speelruimte) of naar buiten gegaan. Dit wordt afwisselend met de hele groep of in kleinere groepjes gedaan.

11.30 uur

Er wordt met de kinderen geluncht

De kinderen worden verschoond.

12.30-13.00 uur

De kinderen gaan naar bed. Met de grotere kinderen die niet meer slapen worden pre-school activiteiten ondernomen, zoals voorlezen, kleien, een leeftijdsgericht spel aan tafel.

14.30-15.00 uur

De kinderen worden wakker, verschoond en aangekleed.

15.30 uur

Er wordt gezamenlijk in de groep een rijstwafel, cracker, matses, rozijntjes, stukjes paprika etc. gegeten en water gedronken.

15.45 uur

Daarna wordt er gespeeld, een activiteit gedaan (creatief, sport, theater, muziek), naar boven/beneden (extra speelruimte) of naar buiten gegaan. Dit wordt afwisselend met de hele groep of in kleinere groepjes gedaan.

16.45 uur

De kinderen worden verschoond en krijgen nog wat te eten en te drinken.

16.30-18.30 uur

Met de kinderen wordt een weer een activiteit gedaan (voorlezen, duplo-, treinbaan bouwen etc.)

De ouders komen de kinderen halen en krijgen een verslagje van de dag.

De vaste momenten aan tafel om wat te eten en te drinken is ook een rustmoment voor de kinderen. Er is aandacht voor elkaar, er wordt gepraat, gezongen en gelezen. Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerkers er voor zorgen dat de opbouw van de dag bestaat uit rustige- en uit drukke momenten, van sociale en individuele activiteiten, die elkaar afwisselen.

1.3 DE GROEPSINRICHTING (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid; het bevorderen van sociale competenties)

Het gebouw en de groepen zijn zo ingericht dat het kinderdagverblijf een overzichtelijk geheel is, wat de kinderen een gevoel van veiligheid en rust geeft. Er zijn verschillende manieren die een leefklimaat voor kinderen veilig en sfeervol maken. Bijvoorbeeld door gebruik van veel glas (transparantie), rustige kleuren; kwalitatief goede materialen, dekbedjes, meubilair, commode etc. De pedagogisch medewerkers geven aan de inrichting van de groepen, samen met de kinderen hun persoonlijke aankleding.

De speelruimte moet er voor de kinderen aantrekkelijk en geordend uitzien. Er wordt een opstelling gekozen waardoor er verschillende speelhoekjes ontstaan, zoals: de bouwplek, een keukenhoekje, een poppenhoekje en een leeshoekje.

1.4 HYGIËNE (het bieden van fysieke veiligheid)

Beleidsplan Hygiëncode

De warenwet stelt bepaalde eisen m.b.t hygiëne voor de kinderopvang. Omdat er in ons geval voedsel verstrekt wordt aan ‘derden’ (denk hierbij dat ons voedsel wordt gebracht door een leverancier) moeten wij ons aan een veiligheidssysteem houden.

Onze leverancier werkt volgens een eigen HACCP plan (hygiëncode).

Dit heeft als voordelen dat:

- 👉 Het kinderdagverblijf inzicht heeft in dat er veilig voedsel verstrekt wordt,
- 👉 Het kinderdagverblijf dit aan de ouders kan aantonen,
- 👉 Het kinderdagverblijf bij een bezoek van de keuringsdienst van waren kan aantonen dat we voldoen aan de eisen van de warenwet.

Om er zeker van te zijn dat alle processen aan de gestelde eisen voldoen en dat het voedsel wat de kinderen krijgen veilig is, moet er regelmatig gecontroleerd en geregistreerd worden. Wij maken gebruik van checklisten die eenmaal per maand ingevuld worden. Er zijn ook formulieren die dagelijks en wekelijks ingevuld worden door de pedagogisch medewerkers / leidinggevende.

De pedagogisch medewerkster let op de volgende zaken;

- 👉 Handen wassen of het gebruik van desinfecterende hand gel na het verschoneren van elk kind en na zelf gebruik gemaakt te hebben van de wc
- 👉 Wanneer pedagogisch medewerkers een besmettelijke ziekte hebben mogen zij niet komen werken
- 👉 De tafels en stoeltjes worden na de maaltijd schoongemaakt
- 👉 Pedagogisch medewerkers leggen in de ochtend voor elk kind een eigen handdoek in het mandje waar de kinderen op verschoond worden. Iedere handdoek gaat aan het eind van de dag in de was. Ieder kind heeft een eigen slab (indien nodig) en een eigen washandje, deze gaan na elke maaltijd in de was.
- 👉 Elk kind wordt minimaal vijf maal per dag verschoond of vaker als dit nodig is
- 👉 Elk kind eet van zijn eigen bordje, lepel of vorkje en drinkt uit zijn eigen beker
- 👉 De handen van de kinderen worden gewassen voor en na de maaltijd

- 👉 Bij het schoonmaken van gezicht en handen heeft ieder kind een eigen washandje, deze gaat direct na gebruik in de was
- 👉 Wanneer een kind hangerig is of warm aanvoelt, wordt de temperatuur opgemeten en worden de ouders indien noodzakelijk gewaarschuwd
- 👉 Als er twijfel bestaat hoe een kind zich voelt, wordt dit ook doorgegeven aan de ouders en wordt er overlegd
- 👉 Wanneer er een besmettelijke ziekte heerst of een kind uitslag, pukkeltjes o.i.d. heeft, wordt altijd de leidinggevende ingelicht en kan er contact opgenomen worden met de huisartsenpraktijk of GGD
- 👉 Een vieze neus wordt direct schoongeveegd
- 👉 Als een kind gevallen is, wordt er jodium op een schaafwondje gedaan, ijs en arnica zalf op een buil etc.
- 👉 Kort houdbare levensmiddelen moeten worden gecontroleerd, koelkast moet schoongehouden worden. Hier zijn volgens de HACCP norm speciale lijsten voor (zie hygiëncode)

Voor de babygroep gelden dezelfde voorzorgsmaatregelen en bovendien:

- 👉 Spenen voor de flessen worden uitgekookt
- 👉 De nutrilon melk wordt gemaakt van gekookt water
- 👉 Pedagogisch medewerkster wassen hun handen na het verschonen en voor het maken van de voeding
- 👉 Op de babygroep draagt iedereen slofjes over zijn schoenen

Elke dag wordt de vloer geveegd en gedweild. De badkamer en keuken worden schoongemaakt met desinfecterende zeep. Twee keer per week worden de dekbedjes en lakentjes op vaste dagen verschoond door de huishoudelijke kracht. Eén maal per week komt het schoonmaakbedrijf in het weekend de vloeren extra schoonmaken.

1.5 VEILIGHEID (het bieden van fysieke veiligheid)

Kids & Zo volgt de regelgeving van de Inspectie kinderopvang van de GGD. Bij de jaarlijkse controle van de Inspectie wordt er gelet op pedagogische kwaliteit (het pedagogisch beleid in de praktijk); veiligheid; opleidingsniveau van de pedagogisch medewerkers en de hygiëne.

Belangrijke veiligheidsmaatregelen zijn:

- 👉 Kids & Zo heeft een brand- en ongevallenplan dat op elke groep bij de telefoon hangt
- 👉 Kids & Zo wordt jaarlijks gekeurd door de brandweer. Brandslangen en nooddeuren zijn overal aanwezig en er is een jaarlijks onderhoudscontract voor de blusapparaten
- 👉 Jaarlijks wordt er met het team een brandoefening gehouden
- 👉 Deuren zijn beveiligd met een deurdranger / vertrager, vingerstrippen en overal in het pand is gelaagd veiligheidsglas
- 👉 Ieder jaar doen de pedagogisch medewerkers verplicht een kinder-EHBO cursus
- 👉 Ieder jaar doen de leidinggevenden en een aantal pedagogisch medewerkers een BHV cursus
- 👉 Trappen zijn beveiligd met een traphekje. De trap mag beklommen worden of afgedaald worden met maximaal 2 kinderen en een pedagogisch medewerkster.

- 👉 Kinderen worden nooit mee gegeven aan onbekenden, als wij niet door ouders op de hoogte zijn gesteld, we bellen altijd de ouders om na te gaan of het klopt
- 👉 Op de groepen is er gelet op veilig speelgoed, geen kleine onderdelen voor de allerkleinsten en geen scherpe hoeken en een overzichtelijke speelruimte
- 👉 Bij uitstapjes zitten de kinderen in de bolderkar of in een tweelingbuggy. Als kinderen los meelopen, zijn dat altijd maximaal 2 kinderen per pedagogisch medewerkster. (bijvoorbeeld naar park, speeltuin, Artis etc.) Alle kinderen en pedagogisch medewerkers hebben een herkenbaar t-shirt met naam en telefoonnummer aan.
- 👉 Ouders ontvangen een deurcode die elk half jaar gewijzigd wordt en onbekende leveranciers wordt naar hun identificatie gevraagd
- 👉 Er is een alarminstallatie
- 👉 Bij het openen en afsluiten van het kinderdagverblijf zijn er altijd minimaal drie pedagogisch medewerkers aanwezig (vier-ogen principe)

Op Kids & Zo werken wij met een gestructureerde methode om de gezondheid en veiligheid in ons kinderdagverblijf te waarborgen. Met de invoering van de Wet kinderopvang zijn wij zelf verantwoordelijk voor een gezonde en veilige omgeving. Wij doen dit middels Gezondheidsmanagement (van de GGD Nederland en het Landelijke Centrum Hygiëne en Veiligheid) en Veiligheidsmanagement (van Stichting Consument en Veiligheid). Het beleidsplan Veiligheid en Gezondheid ligt ter inzage op kantoor.

2. HET WENNEN (het bieden van de emotionele veiligheid)

Om een basis te leggen voor een vertrouwensrelatie tussen ouders / kinderen en kinderdagverblijf is er een wenperiode ingesteld. Uiteraard is dit met name voor het betreffende kind van belang, hoewel onze ervaring is dat bij veel jonge baby's het juist ook de ouders zijn die moeten wennen. Het doel van de wenperiode is:

- 👉 Dat het kind vertrouwd raakt met de nieuwe omgeving, de groepsruimte, de pedagogisch medewerkers, de andere kinderen in de groep en het dagritme
- 👉 Dat de ouders vertrouwd raken met de nieuwe situatie en een vertrouwensrelatie met de pedagogisch medewerkers kunnen ontwikkelen
- 👉 Dat zaken zoals voedingsschema's, slaapritmen en omgang met het kind, thuis en op Kids & Zo op elkaar afgestemd kunnen worden

Het wennen betekent in feite: oefenen, zodat het kind op den duur voldoende vertrouwen heeft om te kunnen functioneren in de groep met de pedagogisch medewerkers en de andere kinderen. Hiervoor is het vertrouwen van de ouders in de pedagogisch medewerkers en het kinderdagverblijf noodzakelijk. Dit vertrouwen wordt opgebouwd door samenwerking en overleg (zorgen voor emotionele veiligheid). Bij het wennen verwachten wij van de ouders (of een vertrouwd persoon) dat zij stand-by zijn, zodat wij ze altijd kunnen bereiken.

Via de brochure van Kids & Zo worden de ouders op de hoogte gesteld van de wenperiode en het belang daarvan. Bij het plaatsingsgesprek wordt het wenschema besproken en wordt de ouders gevraagd het dagritme van hun kind op papier te zetten voor het team. De ouders krijgen ook het wenschema mee naar huis met data en lengte van de wendagen. Ook de groep waar het kind een plaats krijgt, ontvangt een wenschema, zodat in de agenda genoteerd kan worden wanneer het nieuwe kind komt

wennen. Vanzelfsprekend is ieder kind anders en kan het wenschema aangepast worden aan hoe het wennen op de groep verloopt.
 De pedagogisch medewerkster speelt een belangrijke rol bij het wennen van het kind. Zij observeert het kind, praat met de ouders en ‘praat’ met het kind.
 Kortom kind en ouder moeten zich welkom voelen.

WENSHEMA BABYGROEP

<u>Datum</u>	<u>Tijdstip</u>	<u>Wenmomenten</u>
1.	09:00-11:30 uur	Deze tijden worden eventueel aangepast in overleg met pedagogisch medewerkers.
2.	09:00-12:30 uur	
3.	vanaf 07:45 -15:00 uur	
4.	07:45-16:30 uur	
5.	07:45-17:30 uur	

WENSHEMA PEUTERGROEP

<u>Datum</u>	<u>Tijdstip</u>	<u>Wenmomenten</u>
1.	09:00-11:30 uur	Fruit eten en spelen/activiteit
2.	09:00-13:00 uur	Fruit eten, spelen/activiteit en lunch
3.	vanaf 07.45-15:00 uur	Fruit eten, spelen/activiteit, lunchen en slapen
4.	07.45-16:30 uur	Fruit eten, spelen, lunchen, slapen en spelen/activiteit
5.	07.45-17:30 uur	Hele dagprogramma

2.1 TECHNIEKEN BIJ HET WENNEN

De pedagogische medewerkers hebben n.a.v. de intake van de ouders met de leidinggevende, de specifieke slaap- en eetritme informatie doorgenomen van het wenkind.

Wat zijn de belangrijkste technieken bij het goed laten wennen van kinderen?

Een aantal voorbeelden:

 De pedagogisch medewerkster vraagt tijdens de intake of op de eerste ochtend aan de ouders wat de baby of peuter leuk vindt om te doen en mee te spelen.

- 👉 De pedagogisch medewerkster vertelt de kinderen van de groep dat er die dag een nieuw kind is en hoe het kind heet
- 👉 In een kring gesprekje praten over een nieuwe peuter en een kennismakingsliedje zingen “bijvoorbeeld ‘Goedemorgen’, zodat het nieuwe kind de namen leert kennen van de andere kinderen en andersom
- 👉 Het kind helpen met spelen, door zelf als pedagogisch medewerkster naast hem te gaan spelen
- 👉 Een duidelijke dagstructuur aanbieden: alles gaat iedere dag op dezelfde wijze
- 👉 Het kind steeds vertellen wat er gaat gebeuren die dag: “We gaan nu wat drinken”, “We gaan nu van tafel”, “Je krijgt nu een schone luiert”, “We gaan nu een boek lezen” etc. Kinderen voelen zich veiliger als ze weten wat er gaat gebeuren
- 👉 De groep na het verschonen in kleine groepjes opsplitsen, dit geeft meer rust voor het wennende kind
- 👉 Eerst in de speelruimte wennen en dan pas naar een andere ruimte zoals naar beneden/boven (de extra speelruimte). Naar buiten vinden de meeste kinderen direct al leuk
- 👉 Als een kind naar mamma en pappa vraagt, is het belangrijk te vertellen dat mamma en pappa straks hem / haar weer komen halen en dat mamma en pappa altijd weer terug komen

Wat kun je doen als pedagogisch medewerkster om ouders te helpen bij het wennen?

- 👉 Ouders voorstellen aan andere ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers
- 👉 Ouders een kopje koffie, thee of water aanbieden
- 👉 Echt tijd vrij maken voor ouders om het dagritme te bespreken van het kind
- 👉 Ouders kunnen altijd even langer blijven, bijvoorbeeld bij het fruit eten. Wel belangrijk is dat er uiteindelijk afscheid genomen wordt
- 👉 Helpen bij het afscheid nemen van het kind door het kind van de ouder over te nemen en met het kind te gaan zwaaien, de ouder nooit ‘stiekem’ laten weggaan
- 👉 Er op letten als ouders zelf weg willen
- 👉 Aanbieden dat ouders altijd kunnen bellen om te vragen hoe het gaat met hun kind of de pedagogisch medewerkster belt zelf even met de ouder
- 👉 Dagelijks contact houden over hoe het nu gaat met het kind
- 👉 Aan ouders tips vragen om het wennen van hun kind te vergemakkelijken

Een aantal praktische zaken zijn nog: met de ouders bekijken of alle telefoonnummers genoteerd zijn en vertellen wie de mentor is voor het kind.

Bij Kids & Zo hebben alle pedagogische medewerkers van de groep een aantal mentorkinderen. De mentor houdt de ontwikkeling en het welbevinden van haar mentorkinderen bij. Ook is zij het eerste aanspreekpunt voor de ouders van dit mentor kind. Gedurende de plaatsing observeert de mentor uw kind en voert zij met de ouders de 10-minuten gesprekken (n.a.v. de observaties) en is aanwezig bij extra gesprekken, mocht dat nodig zijn. Tevens houdt zij de kindmap bij en zorgt ervoor dat deze actueel blijft.

Bij (langdurige) afwezigheid van de mentor worden haar mentorkinderen tijdelijk overgedragen aan één van de andere pedagogisch medewerkers.

Na verloop van tijd is het ook belangrijk dat de pedagogisch medewerkster vraagt of de ouders tevreden zijn met de gang van zaken bij het wennen.

2.2 MOEILIJKE WENKINDEREN

Als een kind gaat huilen bij het afscheid nemen of gedurende de wenperiode is het belangrijk het kind te troosten, af te leiden en te betrekken bij de andere kinderen in de groep. Vaak vinden ouders het niet leuk als hun kind moeite heeft met het wennen. Als een kind huilt als de ouders weg gaan betekent dit dat het kind moeite heeft met afscheid nemen, maar het wil niet zeggen dat het kind het niet naar zijn zin heeft. De uitspraak “Als u weg bent, dan troosten wij uw kind en dan is het zo over” klopt bijna altijd. Is dat niet het geval en is het kind ontoestbaar dan worden de ouders na verloop van tijd altijd gebeld.

Factoren die het wennen wat moeilijker kunnen maken zijn:

- 👉 Het temperament van het kind
- 👉 Ouders laten hun kind soms moeilijk los en dit voelt het kind aan. Het is belangrijk hier als pedagogisch medewerkster begrip voor te hebben. Wel is het belangrijk voor het kind dat er duidelijk afscheid genomen wordt. Pedagogisch medewerkers moeten de ouders ook uitleggen waarom het voor het kind belangrijk is duidelijk afscheid te nemen (bijvoorbeeld als ouders nog even blijven treuzelen of herhaaldelijk terug komen).
- 👉 Bedrijven / werkgevers houden niet altijd rekening met een wenperiode, dus is het voor ouders soms moeilijk om vrij te nemen. Het is van belang als pedagogisch medewerkster enigszins flexibel hier in te zijn en als het goed gaat met het kind samen met de ouders het wenschema aan te passen of naar andere oplossingen te zoeken.

Wat kun je doen als pedagogisch medewerkster om angstige kinderen te helpen?

- 👉 Door vlakbij te blijven
- 👉 Lichamelijk contact te zoeken, maar ook proberen op afstand contact te hebben
- 👉 Oogcontact langzaam op te bouwen
- 👉 Vertrouwen te winnen
- 👉 Rustig te herhalen dat pappa en mamma straks weer komen
- 👉 Afleiding te bieden met een activiteit

Soms kan het bij het wennen in de groep juist prettig zijn even van de groep af te gaan (de slaapkamer, gang of keuken samen bekijken). Een kind komt dan even tot rust en heeft alle aandacht van de pedagogisch medewerkster en het geeft ook wat rust in de groep. Wanneer uit het gedrag van het kind valt op te maken dat het moeilijk wennen kan, wordt in overleg met de ouders de wenperiode verlengd.

2.3 VRIJWEL ALLE KINDEREN WENNEN

Het wennen kan soms moeizaam verlopen, maar het blijkt vrij zelden een onoverkomelijk probleem te zijn. Vaak blijkt het met het kind van het ene op het andere moment weer goed te gaan.

Toch kan het voorkomen dat een kind na een aantal weken een kleine terugslag krijgt, omdat bijvoorbeeld het nieuwe van de groep / speelgoed er een beetje af is. Het kind kan ook door ziek te zijn geweest weer even moeten wennen aan de groep. Het is goed om als pedagogisch medewerkster rekening te houden met zo'n kleine terugslag.

2.4 OVERGANG VAN BABYGROEP NAAR PEUTERGROEP

De overgang naar een volgende groep is voor een kind een ingrijpende gebeurtenis en voor ouders soms ook, want hun 'baby' is opeens baby af. De overgang wordt met zorg gepland en het kind wordt door de pedagogisch medewerkster zorgvuldig begeleid. De beslissing om een kind naar een volgende groep over te laten gaan wordt genomen door de leidinggevende. Zij raadpleegt daarbij de betrokken pedagogisch medewerkers. Zij neemt daarbij de volgende zaken in overweging:

- 👉 Is het kind qua ontwikkelingsniveau toe aan een oudere groep, heeft het behoefte aan een nieuwe uitdaging en kan het zich goed staande houden tussen wat oudere kinderen
- 👉 Is er plaats in de volgende groep
- 👉 Kunnen er meerdere kinderen doorstromen zodat het wennen vergemakkelijkt wordt
- 👉 In principe gaan kinderen bij 15-18 maanden over, zijn kinderen er eerder aan toe en er is plaats dan gaan zij eerder over

WENSHEMA BIJ DE OVERGANG VAN BABYGROEP NAAR PEUTERGROEP

<u>Datum</u>	<u>Tijdstip</u>	<u>Wenmomenten</u>
1.	10.30-11.30 uur	Spelen/activiteit onder begeleiding van de babyleidster
2.	09.45-13.00 uur	Fruit eten en spelen/activiteit en lunchen
3.	vanaf 07.45-15.00 uur	Door ouders gebracht op de nieuwe groep Fruit eten, spelen/activiteit, lunchen en slapen
4.	vanaf 07.45-16.30 uur	Door ouders gebracht water drinken, spelen, lunchen, slapen, fruit eten en een activiteit. Als uw kind goed went blijft hij/zij de hele dag en kunt u hem/haar ophalen op de peutergroep.
5.	vanaf 07.45-15:30 uur	Door ouders gebracht. Om 15.30 uur afscheidsfeestje babygroep. Ouders zijn van harte welkom.

Het kind wordt stap voor stap door de vertrouwde pedagogisch medewerkster begeleid naar de nieuwe groep, de eigen pedagogisch medewerkster brengt dus het kind naar de nieuwe groep en haalt het ook weer op. Het is belangrijk dat er een verslagje door de nieuwe pedagogisch medewerkster wordt gegeven hoe het wennen verliep, zodat de ouders dit aan het einde van de dag kunnen horen

Voor het wennen van babygroep naar peutergroep is een wenschema. Als een baby overgaat naar de peutergroep hebben zowel de babygroep als de peutergroep een

wenschema van de nieuwe wener. Er zijn circa vijf wemomenten opbouwend van even spelen; lunchen; blijven slapen tot een hele dag bij de peuters. Voor de overgang naar de peutergroep plaatsvindt, wordt er een overgangsgesprek gepland tussen ouders en pedagogisch medewerkers. Natuurlijk hoort er ook een afscheidsfeestje bij.

Het echte wennen kan voor sommige kinderen pas komen als ze definitief overgegaan zijn naar de peutergroep. Een kind krijgt veel te verwerken: nieuwe pedagogisch medewerkers, andere kinderen, een andere omgeving. Van belang is dat de pedagogisch medewerkster een dreumes spelenderwijs ook bekend maakt met het dagritme op de groep zijn, het samen spelen stimuleert met leeftijdsgenootjes etc. Ook is een dag op de peutergroep voor een dreumes veel vermoeiender dan een dag op de babygroep, meer lawaai, meer activiteit en een nieuwe dreumes moet een plaatsje vinden (met behulp van de pedagogisch medewerkster) in de nieuwe groep. Ouders wordt dan ook aangeraden de eerste tijd het kind wat eerder op te halen bij de peutergroep.

3. DE BABYGROEP (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid; het bevorderen van persoonlijke en sociale competenties en socialisatie door overdracht van waarden en normen)

Natuurlijk geldt het pedagogisch beleidsplan zowel voor de baby- als voor de peutergroep, toch is het belangrijk een apart hoofdstuk aan de babygroep te wijden, omdat er specifieke babyonderwerpen zijn zoals: het eigen ritme van baby's, een perfecte planning en huilende baby's.

Een pasgeboren baby is totaal afhankelijk van anderen, maar binnen vier jaar groeit de baby uit tot een kind met een grote mate van zelfstandigheid. Op welke wijze en in welk tempo verschilt per kind. Elk kind heeft zijn eigen capaciteiten, intelligentie en temperament. Daarnaast spelen ook de mensen waarmee de baby te maken krijgt een belangrijke rol in de manier waarop een baby zich kan ontplooiën.

De pedagogisch medewerkster op de babygroep kan deze ontwikkeling positief beïnvloeden. Zij zorgen voor variatie in prikkels en weten de hoeveelheid prikkels te doseren. Baby's worden regelmatig in de box of op een speelkleed gelegd (afwisseling is hierbij belangrijk), zowel op de rug als de buik, om de spieren in rug en hoofd te ontwikkelen en om veilig te kunnen omrollen. Baby's kunnen ook in een wipstoeltje of in de hangmat liggen, maar in ieder geval niet te lang op één plaats.

De stem, de ogen en het gezicht van de pedagogisch medewerkster spelen een belangrijke rol bij de taalverwerving. De pedagogisch medewerkster zal tijdens de verzorgende taken naar het kind kijken en met het kind praten. Door te reageren op de baby en de baby op de pedagogisch medewerkster te laten reageren wordt het kind gestimuleerd tot communicatie. Praten tegen het kind en benoemen wat het kind ziet en doet, is bevorderend voor de taalontwikkeling. De pedagogisch medewerkster zal geluiden die het kind maakt nabootsen, maar niet alleen babytaal spreken. Het kind zal klanken herkennen door de gesproken taal, voorlezen en door de liedjes die er op de groep worden gezongen.

Lichamelijk contact is spel voor de baby: knuffelen, aaien en wiegen is uitermate belangrijk voor zijn welzijn en ontwikkeling.

De pedagogisch medewerkster zal ingaan op uitingen van lust- en onlustgevoelens, zowel verbaal als non-verbaal, als door middel van lichamelijk contact, zodat de baby een gevoel van veiligheid en vertrouwen ontwikkelt. Behalve het feit dat het kind na verloop van tijd onderscheid zal gaan maken tussen bekenden en onbekenden en eventueel een eenkennigheidfase zal ondergaan, is duidelijk te merken dat de interesse voor de andere kinderen groeit. De baby's lachen en brabbelen naar elkaar. De pedagogisch medewerkster zal dit contact stimuleren door baby's in elkaars nabijheid te brengen (bijvoorbeeld tegenover elkaar te zetten in een stoeltje of samen op het speelkleed).

3.1 WERKEN VOLGENS HET EIGEN RITME VAN DE BABY (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

Bij de babygroep ontbreekt er een vast dagritme, zoals we dat bij de peutergroep kennen, want het ritme geven de baby's zelf aan. Pas de wat 'grotere' baby's hebben wat meer een dagritme. De pedagogisch medewerkers neemt het eet-, slaap-, en ontwikkelingsritme van elk individueel kind als uitgangspunt voor de verzorging en begeleiding in de groep. De baby's krijgen eten als zij daar behoefte aan hebben en houden hun eigen slaapritme aan.

De pedagogisch medewerkers reageren nauwlettend op de behoeften die de baby's hebben. Deze manier van werken vraagt een intensieve samenwerking met de ouders. Ouders wordt dan ook gevraagd een schema te geven waarin het dagritme van hun baby wordt beschreven. Het is ook van belang alle wijzigingen daarna in voeding en slapen door te geven aan de pedagogisch medewerkers. De pedagogisch medewerkster noteert alles wat van belang is op het white board op de groep: wanneer en hoe lang heeft een kind geslapen, hoe vaak is de baby verschoond, hoeveel cc melk is er gedronken, buiten gewandeld etc.. Wil je het ritme van een baby goed aanhouden, dan vraagt dat een goede informatieoverdracht over en weer tussen ouder en pedagogisch medewerkster.

3.2 EEN PERFECTE PLANNING (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

Om op een goede en prettige manier voor tien baby's op een dag te zorgen, heb je een perfecte planning nodig en veel overleg en samenwerking. Flessen worden s'ochtends gemaakt zodat ze op ieder gewenst moment klaar gemaakt kunnen worden, fruithapjes worden gemaakt en dit vereist een strakke planning (waarbij ook rekening gehouden moet worden met voedsel allergieën). Voedingsschema's en slaapritmes staan allemaal genoteerd. Desalniettemin wordt er met al deze zaken soepel omgegaan. Het basispatroon is er, maar met baby's moet je flexibel zijn. Denk bijvoorbeeld aan: als een baby niet heeft geslapen of slecht heeft gedronken, dan moet dit op een ander moment opnieuw geprobeerd kunnen worden. En als een baby zijn dag niet heeft, dan moet daar extra aandacht voor zijn of moet hij apart kunnen slapen of op een ander moment kunnen eten, redenen waarom je kan afwijken van het vaste ritme.

3.3 ACTIVITEITEN MET DE BABY'S (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

Toch bestaat het werk op de babygroep zeker niet alleen uit voeding en verzorging. Tijdens het verzorgen zelf kunnen er activiteiten ondernomen worden, zoals bij het verschonen, kiekeboe spelen, teentjes tellen, er komt een muisje aangelopen etc. Maar ook activiteiten als blokkentorens bouwen, met de duplo spelen, vingerverven of de eerste potloodkrassen, babygymnastiek en buiten spelen en wandelen, zijn in de dagindeling opgenomen (zie verder spel en creatieve activiteiten).

3.4 CONTACT OPBOUWEN MET DE OUDERS (het bieden van emotionele veiligheid)

Er zijn twee groepen belanghebbenden bij Kids & Zo voor de pedagogisch medewerkster: de kinderen én de ouders. Net zo gevoelig als de baby's, of zelfs gevoeliger, zijn de ouders. Er zijn veel nieuwe ouders die over van alles kunnen twijfelen, schuldgevoelens hebben en onzeker zijn. Als pedagogisch medewerkster is het belangrijk de ouders te steunen en te adviseren, zonder betweterig te zijn. Er wordt met ouders gepraat s'ochtends bij de koffie en aan het eind van de dag bij de overdracht, zodat er een vertrouwensbasis ontstaat. Rust en aandacht zijn belangrijke aspecten hierbij.

Bij het krijgen van (nieuwe) informatie van de ouder over het kind is het van groot belang dat dit goed genoteerd wordt en er een goede overdracht is met de collega medewerkers.

Er zijn zoveel vragen: moet het wennen sneller of langzamer, luierslag of niet, langer of korter slapen, nu al een fruithapje of niet, allergie en dieet, laat met kruipen of niet, overgang naar peuters eerder of later. Een pedagogisch medewerkster zal proberen te adviseren, maar moet ook advies inwinnen als zij zelf onzeker is over een vraag van de ouder. Zij kijkt hierbij naar elk individueel geval en de ervaring met het kind op de groep.

3.5 HUILENDE BABY'S (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

Het meest indringende communicatiemiddel wat baby's hebben is huilen en dat is zeer effectief. Sommige baby's kunnen veel huilen en kunnen ouders tot wanhoop brengen.

Wanneer is een baby een huilbaby?

De meeste baby's (blijkt uit onderzoek) huilen ongeveer twee uur per dag. Maar lang niet ieder kind dat meer huilt, is een huilbaby. Het kenmerk van een huilbaby is dat hij lange tijd achter elkaar huilt en ontroostbaar is. Sommige baby's huilen vooral s' nachts en andere baby's weer overdag. Soms kan er lichamelijk iets niet in orde zijn. Daarom is grondig onderzoek door de huisarts altijd belangrijk als een baby veel huilt (darmkrampjes is een bekende oorzaak van veel huilen). Andere baby's huilen, omdat ze snel geprikkeld zijn. Zij hebben moeite om alles wat er om hen heen gebeurt te verwerken.

Baby's kunnen ook een periode veel huilen omdat ze gefrustreerd zijn. Zij willen zich bijvoorbeeld omdraaien en merken dat ze dat niet kunnen. Vaak worden deze baby's rustiger als ze eenmaal leren kruipen, praten en lopen.

Een kind dat veel huilt, heeft niet alleen veel aandacht nodig, ook een pedagogisch medewerkster die rust uitstraalt is van belang.

Het huilen van een baby beïnvloedt ook de sfeer in de groep, een wandeling naar buiten kan dan helpen.

Het feit dat we met drie pedagogisch medewerkers op de groep werken, geeft ook meer ruimte om aandacht te besteden aan een kindje wat het wat moeilijker heeft.

Als een kind thuis het eerste kind is, zal een baby ook moeten wennen aan de drukte op de groep. In het begin veel aandacht geven werkt zeker en hoeft niet altijd ten koste te gaan van andere kinderen in de groep. Een baby in de draagzak nemen of een baby op tafel erbij zetten met een activiteit kan ook heel effectief zijn. Als pedagogisch medewerkster rust uitstralen, praten en wiegen kan het een huilende baby tot rust brengen en een veilig gevoel geven. Langzamerhand leer je als pedagogisch medewerkster ook de 'taal' van de baby te spreken en begrijp je meer en meer wat het kind wil of bedoelt.

Soms kunnen baby's huilen en dan zijn er hele simpele oorzaken, zoals te weinig voeding (over de hele dag) en kan het huilen simpelweg verholpen worden door het voedingsschema aan te passen of op een andere voeding over te gaan. Of een baby kan het beangstigend vinden in een wipstoeltje op de grond. Op ooghoogte kijkt hij anders tegen zijn omgeving aan en wordt hij weer rustig. Belangrijk is dat je een groot deel van het probleem kan oplossen door het kind goed te leren kennen als pedagogisch medewerkster en open te staan voor de 'taal' van het kind.

Van belang is als medewerkers de afspraak met elkaar te hebben dat als een baby veel huilt, je de zorgtaken onderling afwisselt.

Eerlijkheid in de overdracht naar ouders is van groot belang, ook als het een dag minder goed gaat. In overleg met de leidinggevende wordt er dan met de ouders gebeld. Door veel met ouders te praten en na te vragen hoe het met het kind thuis gaat, kan je als pedagogisch medewerkster veel te weten komen.

Wat het slapen betreft, kan een hangmatje een (huilende) baby tot rust brengen, in het opwindstoeltje heen en weer wiegen of even een periode in het wiegje op de groep slapen, ook om de andere kinderen niet te storen. Wat bij het ene kind wel werkt, werkt bij het andere kind helemaal niet. Langzamerhand kom je als pedagogisch medewerkster er achter wat bij deze baby werkt en in welke houding deze baby zich prettig voelt.

4. SAMEN ETEN IN DE GROEP (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid; het bevorderen van sociale competenties van kinderen; socialisatie door overdracht van waarden en normen)

De maaltijden en tussendoortjes in het kinderdagverblijf is ook een sociaal gebeuren. Er is aandacht voor elkaar, er wordt gepraat en gezongen. Het is een dagelijks terugkerend moment en voor de kinderen daardoor een voorspelbaar gebeuren, een vast rustpunt. De eetmomenten geven structuur aan de dag.

4.1 BABY'S EN ETEN

Op de babygroep zijn er voor de grotere kinderen ook vaste momenten van samen aan tafel zitten en wat eten en drinken, waar de kleinere baby's die wakker zijn ook bij zitten (zie apart hoofdstuk babygroep). Er wordt dan een verhaaltje voorgelezen en er worden liedjes gezongen.

In de intake wordt gesproken over borstvoeding en eventueel afkolven. Als een moeder de borstvoeding wil afbouwen is het belangrijk hier voor het wennen al mee te beginnen om zo de baby aan een flesje te laten wennen. Vaak is het voor een baby extra lastig om te wennen aan het kinderdagverblijf en óók voor het eerst een flesje te krijgen van een 'vreemde' pedagogisch medewerkster.

Als een baby prima uit de fles drinkt, kan de moedermelk afgekolfd worden en door de pedagogisch medewerkster aan de baby gegeven worden. Bij de intake wordt een formulier gegeven hoe u de moedermelk hygiënisch kan aanleveren. Voor het verwarmen gebruiken wij dan niet de magnetron, maar de flessenwarmer.

In nood als de baby echt niet aan een flesje kan wennen, kan de moeder in overleg, tussen door de borst komen geven, boven/beneden in de extra speelruimte. Onze ervaring leert dat de borst geven op de groep, minder goed werkt en dit voor de andere baby's te veel onrust geeft.

4.2 PEUTERS EN ETEN

De maaltijden en de tussendoortjes zijn een gezamenlijke activiteit. Het gaat hierbij niet alleen om eten en drinken, maar ook om het contact met elkaar. Tijdens de maaltijd en tussen doortjes wordt er over van alles gesproken, vragen van peuters worden beantwoord, kleine gesprekjes over het maandelijkse thema op de groep, wat heeft iedereen in het weekend mee gemaakt etc.

In de groep aan tafel smeren de pedagogisch medewerkers de boterhammen. De meeste kinderen krijgen een 'klapboterham', maar de kleinere kinderen kunnen natuurlijk ook een boterham in stukjes eten. De oudste peuters krijgen een kindermesje om zelf hun cracker mee te smeren als zij dat willen. Zo wordt ook de zelfstandigheid gestimuleerd.

Alle kinderen mogen zelf hun beleg uit kiezen. De eerste boterham met hartig beleg, de tweede met pindakaas of appelstroop als de kinderen dat willen. Zo leren kinderen keuzes te maken en gevarieerd te eten. Als peuters moeite hebben met korstjes eten, kan de pedagogisch medewerkster wat extra beleg op de korstjes doen. Wanneer een peuter geen korstjes wil eten, hoeft dit niet. Hij of zij krijgt dan iets anders aangeboden.

4.3 KINDEREN DIE MOEILIK ETEN

Kinderen die moeilijk een boterham eten, kunnen het beste zo min mogelijk aandacht krijgen wat het eetgedrag betreft. Afleiden door het kind een belangrijk taakje te geven kan nog wel eens werken, bijvoorbeeld meehelpen met de lunch maken. Samen eten stimuleert kinderen. Kinderen eten vaak beter op het kinderdagverblijf dan thuis en dat is opvallend, omdat eetproblemen bovenaan in de top 10 van de opvoedingsproblemen staat.

Ook bij de warme lunch (drie keer per week) zien we dat kinderen vaak goed groenten eten, zien eten doet eten. Ook het meehelpen met het wassen en snijden van de groenten werkt stimulerend voor kinderen om nieuwe smaken en ingrediënten te leren kennen.

Bij eetproblemen is het belangrijk het kind niet te dwingen te eten, maar wel te stimuleren tot eten. Lukt het dan nog niet, dan is het belangrijk de onderliggende problemen te bekijken in samenwerking met de ouders.

Factoren die onder andere invloed kunnen hebben op het eetgedrag van kinderen:

- 👉 Ziekte/ verkoudheid/ problemen thuis
- 👉 Te druk geweest (bijvoorbeeld weekend)
- 👉 Net uit bed of juist vermoeidheid
- 👉 Wat vindt een kind lekker en wat niet?
- 👉 Wennen aan het kinderdagverblijf
- 👉 Eigen wil tonen

Het is belangrijker dat de sfeer gezellig, prettig en rustig is, dan dat er allerlei doelen worden nagestreefd. Kinderen kunnen vaak heel goed zelf aangeven hoeveel ze willen eten. Als ouders aangeven dat hun kind niet te weinig of niet te veel mag eten, houden we hier rekening mee, maar er wordt geen drama van het niet - eten gemaakt.

Kinderen die graag erg veel eten, moeten niet te lang aan tafel blijven, want dat maakt het moeilijker om minder te eten. Goed is dan bijvoorbeeld de peuter een taakje te geven, door mee te helpen met opruimen, washandjes te halen etc.

Kinderen die moeilijk drinken, kun je extra stimuleren en beginnen met een bodempje melk te drinken en dat langzamerhand op te bouwen. In overleg met ouders krijgen kinderen die melk niet lekker vinden, water.

Belangrijk is binnen een groep één lijn te trekken tussen de pedagogisch medewerksters, anders kan dit verwarring geven voor de kinderen. De eetregels moeten niet per pedagogisch medewerkster verschillend zijn.

4.4 RITUELEN / GEWOONTES / REGELS BIJ HET ETEN

Vaste rituelen zijn belangrijk, dus ook aan tafel. Deze rituelen bieden duidelijkheid en rust aan tafel, want het eten is ook een moment van rust.

Aan de andere kant probeert de pedagogisch medewerkster zich niet door de regels te laten overheersen. Een regel die voor een kind veel problemen oplevert (een beker melk drinken, lang aan tafel zitten) kan voor dat kind aangepast worden, zodat het er wel aan kan voldoen. Dit kan aan de andere kinderen uitgelegd worden.

Er zijn een aantal regels op Kids & Zo:

- 👉 Het eten en drinken wordt niet aan de kinderen opgedrongen, eten dient iets prettigs te zijn
- 👉 Kinderen eten aan tafel. Er is geen speelgoed aan tafel. Bij groot verdriet wel een knuffel
- 👉 Kinderen kiezen hun eigen beleg; eerst iets hartigs, daarna pindakaas / appelstroop
- 👉 Drie keer in de week wordt er een warme gezonde lunch klaar gemaakt. Er is wel altijd de mogelijkheid om toch een boterham te eten, dit in overleg met de ouders
- 👉 Pedagogisch medewerkers geven het goede voorbeeld in eenvoudige tafelmanieren
- 👉 Er wordt een liedje gezongen aan tafel en er wordt even op elkaar gewacht met eten
- 👉 Handen wassen en naar de wc gaan voor tafel
- 👉 Stimuleren ook de korstjes op te eten en er nog wat beleg op te doen om het aantrekkelijker te maken
- 👉 Zelfstandigheid stimuleren d.m.v. meehelpen met de lunch, zelf een cracker mogen smeren, helpen opruimen
- 👉 Variatie in het beleg is belangrijk, zoals een gekookt eitje, tomaat en komkommer, knakworstjes of eens een pannenkoek
- 👉 Op het bord wordt genoteerd wat de kinderen hebben gegeten

Als kinderen het moeilijk vinden te wachten met eten tot iedereen een boterham heeft (met name de kleinere kinderen), dan helpt het als zij vlak voordat het liedje gezongen wordt een boterham krijgen, zodat ze niet moeten wachten met de boterham al een tijdje voor zich.

5. SLAPEN (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

5.1 BABY'S EN SLAPEN

Het slapen op de babygroep loopt anders dan op de peutergroep, omdat iedere baby een ander slaapritme heeft. Het kan voorkomen dat baby's elkaar wakker maken, dan slapen ze op het kinderdagverblijf soms minder dan thuis. Op de babygroep liggen nooit alle kinderen tegelijk te slapen. Er zijn afspraken gemaakt om op de baby slaapkamer ieder 10 minuten de baby's te controleren. Omdat de slaapkamer naast de speelruimte is, is dit geen probleem. Er is op iedere groep een babyfoon, zodat de pedagogisch medewerkster hoort als er een kind wakker is. Met het team is tevens afgesproken (zie pedagogische vuistregels) dat als een kind huilt er gekeken wordt in de slaapkamer en de pedagogisch medewerkster een kind nooit langer dan vijf minuten laat huilen. Als een baby te kort geslapen heeft, wordt de baby op een ander moment nogmaals in bed gelegd.

Babygroep ouders hebben soms thuis specifieke manieren om hun kind in slaap te krijgen, zoals even rond lopen, wiegen, een liedje zingen. De pedagogisch medewerkster informeert bij de ouders naar deze slaaprituelen. Binnen bepaalde grenzen kan daar aan voldaan worden, omdat er met drie pedagogisch medewerkers gewerkt wordt. Het is niet mogelijk voor een pedagogisch medewerkster om heel lang met een kind rond te lopen. Een goede oplossing kan zijn dat een baby mee genomen wordt uit wandelen en dan in slaap kan vallen.

Belangrijk is dan met de ouders te overleggen of bijvoorbeeld dit rondlopen afgebouwd kan worden om het kind toch in zijn eigen bedje te laten slapen. Er is ook

de mogelijkheid voor kleine baby's om in een hangmatje of schommelwiege te slapen.

5.2 PEUTERS EN SLAPEN

Bij de peuters hebben de meeste kinderen al hetzelfde slaapritme. Met de ouders wordt overlegd hoe lang het kind het beste kan slapen.

Na het eten gaan de kinderen slapen. Dit dagelijks terugkerend ritueel begint met uitkleden. De kinderen worden ook gestimuleerd om zelf mee te helpen, uiteraard naargelang de leeftijd en het niveau van de peuter. Het kind krijgt zijn speen en /of knuffel uit zijn mandje en wordt lekker ingestopt door de pedagogisch medewerkster. Op de slaapkamer is er een pedagogisch medewerkster aanwezig tot alle kinderen slapen, daarna gaat er regelmatig een pedagogisch medewerkster even kijken of er iemand wakker is en ook hier is een babyphone aanwezig.

Naarmate het kind ouder wordt, wordt de slaaptijd korter. Dit gaat altijd in overleg met de ouders.

Omdat een dag op het kinderdagverblijf vermoeiender is dan een dag thuis, kan het nog wel eens voorkomen dat een kind wat thuis niet meer slaapt op Kids & Zo nog wel zijn slaapje nodig heeft. Dit wordt met de ouders overlegd. Op het white bord wordt genoteerd hoe lang een kind slaapt.

Kinderen die van de babygroep komen, kunnen nog wel eens moeite hebben met wakker blijven tot 12.30 uur. Dan kan er in overleg met de ouders gekozen worden voor nog een ochtend slaapje. Het kind luncht dan na zijn slaapje.

Kinderen die komen wennen, blijven pas slapen als ze een aantal keren op het kinderdagverblijf zijn geweest. Wanneer een kind niet wil slapen, probeert de pedagogisch medewerkers eerst het kind te kalmeren, de slaapkamer te laten zien, andere kindjes mee naar bed te helpen brengen en bijvoorbeeld op schoot te nemen als ze op de slaapkamer gaat zitten om zo langzamerhand de peuter te laten wennen. Lukt het niet dan wordt het een volgende keer geprobeerd. Soms wil een kind wel een slaapje doen of rusten op de bank op de groep.

Met de grotere kinderen die niet meer slapen, wordt op de groep een rustige activiteit ondernomen, zoals bijvoorbeeld een spel aan tafel (bijvoorbeeld kleuren, vormen lotto), een verhaaltje luisteren van een cd, kleien, tekenen, kralen rijgen etc (pre-school activiteiten). Deze activiteiten zijn natuurlijk op vrijwillige basis. Zij kunnen het beste het eerste uur (circa van 13.00-14.30 uur) gepland worden, zodat het spel van de oudere peuters niet gestoord wordt als later langzamerhand de jongere peuters uit bed komen. Er kan dan altijd daarna vrij gespeeld worden.

Belangrijk is dat als de kinderen wakker worden de groep weer op tijd opgesplitst wordt, zodat het niet te druk wordt op één groep.

6. CORRIGEREN EN BELONEN (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid; het bevorderen van persoonlijke en sociale competenties; socialisatie door overdracht van waarden en normen)

6.1 GRENZEN STELLEN

Een pedagogisch medewerkster begeleidt het kind door niet meer, maar ook niet minder te verwachten dan het kind qua ontwikkeling en niveau aankan. Er wordt geen gedrag van een kind verwacht waar het niet aan zou kunnen voldoen. Voor een kind is het belangrijk om te weten wat de grenzen zijn binnen de groep. Dat kan een kind leren door het vriendelijke, duidelijke én consequente optreden van de pedagogisch medewerkster. Bij kleine kinderen moet het geweten nog gevormd worden, wat nodig is om zélf te weten wat goed en fout is.

Jonge peuters weten al wel wat van ‘goed en kwaad’, maar kunnen zich alleen aan de afspraken houden als de pedagogisch medewerkster erbij aanwezig is.

Langzamerhand groeit de peuter naar een fase waarin hij de afspraken naleeft ook zonder de directe aanwezigheid van de pedagogisch medewerkster.

Het stellen van regels en grenzen kan ook gezien worden als houvast voor een kind. Ze zijn geen keurslijf, maar hebben te maken met veiligheid (niet op een tafel staan) en met de omgang met elkaar (elkaar niet duwen, of slaan).

Bovendien vraagt elke situatie om een eigen aanpak. Een kind dat vaak de grenzen aftast, wordt anders benaderd dan een kind dat voor het eerst een afspraak negeert. Door een aantal afspraken weten de kinderen tot hoe ver zij mogen gaan. Kinderen experimenteren ook met de gestelde grenzen, het is belangrijk dit als pedagogisch medewerkster in gedachte te houden.

6.2 ‘STRAF’ HET GEDRAG, NIET HET KIND

Een positieve benadering is het uitgangspunt, het prijzen van gewenst gedrag. Corrigeren kan op verschillende manieren gebeuren. Corrigeren zal altijd de relatie met het kind tijdelijk slechter maken. Gezien dit feit moet het kind altijd na korte tijd gevraagd worden of hij weer mee kan spelen en lief zal zijn. De pedagogisch medewerkster maakt het weer goed met het kind en het kind maakt het weer goed met eventuele andere kinderen (bijvoorbeeld aaien, kusje geven of sorry zeggen al naar gelang de leeftijd).

Als een kind de afspraak overschrijdt, kan het nodig zijn om het gedrag te corrigeren. Een voorbeeld: twee kinderen spelen met elkaar. Eén kind pakt telkens het speelgoed van de ander af. De pedagogisch medewerkster maakt een bewuste keuze hoe zij zal optreden.

- Zij negeert het gedrag. Zij wacht af om te zien of de kinderen zelf het conflict oplossen.
- Zij zoekt een alternatief. Zij stelt aan het kind voor met ander speelgoed te spelen, bijvoorbeeld in een andere hoek, alleen of met andere kinderen.
- Zij kan een afspraak met de kinderen maken: “eerst mag jij op de auto rijden en dan mag jij”.

Een pedagogisch medewerkster zal een kind een beperkt aantal malen waarschuwen. Zij loopt naar het kind toe (dus niet op afstand) en er wordt zonder stemverheffing gesproken. De mimiek van het gezicht van de pedagogisch medewerkster is een

hulpmiddel bij het overbrengen van de boodschap. De pedagogisch medewerkster keurt het gedrag af wanneer het belang van andere groepsleden in het gedrang komt. Daarbij wordt het gedrag afgekeurd, niet het kind. Een kind wordt dus gecorrigeerd op een manier waardoor zijn zelfvertrouwen niet wordt ondermijnd. De pedagogisch medewerkster zegt niets negatiefs over het kind zelf of kleineert het kind (bijvoorbeeld “je lijkt wel een baby”).

Een pedagogisch medewerkster zal ook rekening houden met karaktersverschillen van de kinderen. Een minder weerbaar kind zal ze een beetje aanmoedigen om voor zichzelf op te komen en een dominanter kind zal zij wat meer afremmen.

ALS WAARSCHUWEN NIET HELPT

Het gebeurt wel eens dat waarschuwen niet helpt. Soms is een kind niet gevoelig voor opmerkingen of afspraken met de pedagogisch medewerkster en blijft het doorgaan met het ongewenste gedrag. Om het kind dan even tot bezinning te brengen wordt de peuter even op een stoeltje op een plek in de speelruimte gezet. Het kind blijft gedurende twee minuten op het stoeltje zitten. Omdat een peuter daardoor niet mag spelen en even buiten het groepsgebeuren wordt geplaatst en tot rust komt, kan dit een goede methode zijn om tot zichzelf te komen. Als dit niet helpt, kan een pedagogisch medewerkster buiten de groep even apart met het kind praten. Een kind mag nooit alleen buiten de groep in de gang of slaapkamer achter gelaten worden en slapen mag nooit als straf gebruikt worden.

Dit klinkt allemaal heel logisch, maar het is belangrijk om hier afspraken met elkaar over te maken, net als bij het eten aan tafel. De pedagogisch medewerkster is consequent, maar niet streng.

Belangrijk is dat het corrigeren direct plaats vindt na de ‘overtreding’.

Wanneer een kind erg vaak gecorrigeerd moet worden, bespreken de pedagogisch medewerkers dit met de leidinggevende en de ouders. Het is belangrijk dat ouders en pedagogisch medewerkers de aanpak op elkaar proberen af te stemmen.

Het is niet zo dat kinderen thuis en op het kinderdagverblijf zich altijd hetzelfde gedragen. Een kind dat thuis ‘driftig’ of ‘druk’ is, kan juist heel rustig zijn in de groep en andersom ook. De afwezigheid van de ouders, de aanwezigheid van andere kinderen en volwassenen, in een andere ruimte, kan dan tot ander gedrag leiden.

6.4 WANNEER KINDEREN BIJTEN

Bijten komt regelmatig voor bij peuters. Het is een veel voorkomende reactie bij kinderen van deze leeftijd. Er zijn meerdere redenen waarom kinderen bijten:

- Soms komen er tandjes door en voelt het bijten lekker aan.
- Soms begint het met een zoen uit genegenheid die in een bijt over gaat
- Het bijten kan gebeuren omdat een kind gefrustreerd raakt en geen uitweg weet, bijvoorbeeld wanneer een activiteit te moeilijk blijkt voor een kind.
- Bijten kan veroorzaakt worden wanneer er te veel andere kinderen in de buurt zijn of wanneer er iets afgepakt wordt.
- Als het kind nog niet de juiste taal spreekt of nog niet het specifieke gedrag heeft geleerd om zijn frustraties te uiten, kan dit tot bijten leiden.

Wanneer een kind bijt, volgt er een heftige reactie (hard huilen van het slachtoffer) die vervolgens (negatieve) aandacht oplevert (de reactie van de pedagogisch medewerkster). Gelukkig zijn er manieren om het bijten af te leren:

Verander de situatie:

- 👉 Zorg voor speelgoed en activiteiten die aansluiten bij de leeftijd
- 👉 Zorg dat er voldoende van het meest populaire speelgoed is, er wordt dan minder ruzie gemaakt en het zorgt ervoor dat de allerkleinsten niet te lang hoeven te wachten
- 👉 Zorg dat er minder kinderen vlak bij elkaar spelen of splits de groep op
- 👉 Verkort de speeltijd of observeer wanneer het kind de aandacht (concentratie boog) tijdens het spelen verliest, want dan vindt het bijten vaak plaats

Leer acceptabele alternatieven aan voor het bijtgedrag:

- 👉 Leer het kind 'nee' te zeggen wanneer het zich bedreigd voelt.
- 👉 Geef een bijtring wanneer hij dreigt te gaan bijten (afhankelijk van de leeftijd)

Zorg voor (veel en zorgvuldig) toezicht:

- 👉 Zit er boven op als pedagogisch medewerkster en observeer van dichtbij, vooral in situaties wanneer men denkt dat het bijtgedrag zal voor komen.
- 👉 Indien het kind bijt, moet het kind direct apart genomen worden door een pedagogisch medewerkster. Leg het kind kort uit dat bijten pijn doet en dat het niet mag. Wanneer men dit consequent herhaald (kind uit de groep halen), leert het kind dat hij moet stoppen met bijten, wil het weer binnen de groep kunnen spelen.
- 👉 Van groot belang is indien een kind bijt, dat het slachtoffer direct gecheckt en getroost wordt door een pedagogisch medewerkster
Het kind belonen voor zijn goede gedrag:
- 👉 Beloon het kind wanneer het lief met anderen speelt. Het kind beseft dan dat anderen het goede gedrag waarderen
- 👉 Belonen versterkt het gevoel van eigenwaarde en zelfvertrouwen

Het is van groot belang om met de ouders te praten van zowel 'de bijter' als met de ouders van het gebeten kind. Het kind dat bijt wordt nooit met naam genoemd om het kind niet te stigmatiseren.

Verzeker de ouders dat alhoewel wij dit gedrag niet tolereren, het toch heel normaal is voor jonge kinderen. Leg uit waarom bijten voor komt en welke methodes worden gebruikt om het probleem aan te pakken.

Met de ouders van het kind met bijtgedrag wordt een afspraak gemaakt hoe we het probleem met elkaar kunnen oplossen, hoe het gedrag van het kind thuis is en hoe Kids & Zo samen met de ouders op het bijten gaat reageren.

7. ZINDELIJKHEID (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid; het bevorderen van persoonlijke competenties)

Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen wijze en in zijn eigen tempo. Dit geldt ook voor zindelijk worden. Een kind wordt zindelijk wanneer het daar zelf aan toe is. Over het algemeen wordt er geadviseerd om niet vóór het tweede jaar te beginnen met zindelijkheidstraining. Een kind moet eerst zijn sluitspieren kunnen beheersen. Er zijn kinderen die een hele regelmatige spijsvertering hebben en bij wie je al voor het tweede jaar kan beginnen. Als dit lukt is dit eerder een kwestie van toeval dan van echte zindelijkheid.

Het is een goed moment om met zindelijkheid te beginnen als het kind zelf aangeeft dat het op het potje of wc-tje wil of wanneer het kind aangeeft een natte broek vies te vinden. De pedagogisch medewerkster is alert op de reactie van het kind en zal regelmatig aan het kind voorstellen om naar de wc te gaan.

Jongens, zowel overdag als 's nachts, kunnen later zindelijk zijn dan meisjes.

7.1 SAMEN MET OUDERS BEGINNEN

Om met zindelijk worden te beginnen moeten kinderen, ouders en pedagogisch medewerkers gemotiveerd zijn. Overleg is nodig over wanneer er met de zindelijkheidstraining begonnen wordt. De pedagogisch medewerkster zal aan de ouders doorgeven wanneer het kind interesse toont in de wc of het potje. Zij doet niets zonder overleg met de ouders. Het zindelijk worden werkt vaak het beste als beide partijen dezelfde aanpak afspreken.

- De ouders wordt gevraagd extra kleren en onderbroekjes mee te nemen voor 'ongelukjes'
- Vaste momenten van naar de wc gaan, bijvoorbeeld om 10.30 uur na het drinken aan tafel, bij het naar bed gaan en na het slapen
- Pedagogisch medewerkers nemen hier extra tijd voor, blijven in de buurt, geven bijvoorbeeld een boekje
- Het met meerdere kinderen tegelijk op de wc zitten is vaak stimulerend. Als pedagogisch medewerkster maak je er een gezellig moment van
- Er is goed overleg over de aanpak met ouders en collega's
- In overleg met ouders kan iedere keer dat een peuter een plas op de wc heeft gedaan, de peuter een sticker krijgen als beloning en die samen met de pedagogisch medewerkster opplakken. Voor de peuters die zindelijk zijn, is er een diploma

7.2 ZELFVERTROUWEN EN RESPECT

Het kind voelt zich heel groot als het op het potje / wc-tje zit. De pedagogisch medewerkers prijst het kind (ook al blijft het potje leeg). De pedagogisch medewerkster biedt het potje aan, maar als het kind er niet op wil zitten, hoeft dat niet.

Zindelijk worden gaat eigenlijk spelenderwijs, want kinderen zien andere kinderen naar de wc gaan. Ze vinden het vaak interessant, ook al gebeurt er verder nog niets. Hoe meer ontspannen de sfeer is, des te gemakkelijker zal het gaan.

Als een kind na diverse keren vragen, toch in zijn broek plast, is het belangrijk om neutraal te reageren en alleen te benadrukken dat je op de wc kan plassen en niet in je broek.

7.3 ZELFSTANDIGHEID

Het kind mag zelf het potje pakken, mag zelf zijn broek losmaken, zelf op potje/wc gaan zitten en er zelf weer afkomen. Samen de plas uitzwaaien en doortrekken met de pedagogisch medewerkster werkt positief bij het zindelijk worden. De pedagogisch medewerkster reageert enthousiast op het kind.

Meestal gaat zindelijk worden vanzelf. Sommige kinderen hebben moeite om hun luier los te laten. Pedagogisch medewerkers hebben veel ervaring met zindelijk worden. Als ouders daar behoefte aan hebben, kunnen de pedagogisch medewerkers, op basis van hun ervaring, tips geven over hoe de ouders het zindelijk worden kunnen aanpakken.

8. SPEL EN (CREATIEVE) ACTIVITEITEN (het bevorderen van persoonlijke en sociale competenties;socialisatie door overdracht van normen en waarden)

Het leuke van spel en diverse (creatieve) activiteiten is dat het kind leert omgaan met verschillend speelgoed en materialen. Het stimuleert zijn zelfvertrouwen als hij door de pedagogisch medewerkers geprezen wordt.

Bij Kids & Zo is er dagelijks een activiteiten aanbod, dat afgewisseld wordt met vrij spelen. De pedagogisch medewerkers bieden dagelijks activiteiten aan. Dit kunnen activiteiten voor de hele groep zijn, zoals: zingen, dansen, kleien, kringspelletjes. Het kunnen ook activiteiten voor kleinere groepjes zijn die aansluiten bij de interesse en het ontwikkelingsniveau van bepaalde kinderen, zoals: kleuren, vormen spelletjes, memorie, lotto of schilderen, kleien en plakken in kleinere groepjes peuters.

Pedagogisch medewerkers passen dus de georganiseerde activiteiten aan aan het tempo en het niveau van de groep of het individuele kind.

De activiteiten zijn op vrijwillige basis, het plezier staat voorop. Ook hier is weer het uitgangspunt dat Kids & Zo geen school is, als een kind niet mee wil doen dan hoeft dat niet. De pedagogisch medewerkers stimuleren wel de kinderen om mee te doen, ook door van te voren uit te leggen wat er gedaan gaat worden en wat de bedoeling is van het spel of de activiteit. Voorbereiding is dus van belang, zodat de materialen al klaar staan en de kinderen direct kunnen beginnen en niet te lang moeten wachten. Een pedagogisch medewerkster kan tijdens een activiteit, door haar belangstelling of een aanwijzing, een kind een zetje geven om aan de gang te gaan of om juist nog even verder te gaan.

De activiteit wordt met enthousiasme gebracht en de pedagogisch medewerkster doet zelf ook mee, ook bij het buiten spelen doen de pedagogisch medewerkers actief mee: met voetballen of in de zandbak taartjes bakken en erbij zitten etc.

Als de kinderen aan het knutselen zijn, is het eindproduct minder belangrijk dan het feit dat zij bezig zijn met materialen. Het is niet de bedoeling dat er dingen gemaakt worden, waarbij de pedagogisch medewerkster langer bezig is dan het kind. Situaties waarin alle kinderen iets 'moeten' maken voor thuis of voor het kinderdagverblijf worden vermeden.

Omdat er vaste momenten zijn van aan tafel zitten, wat eten en drinken en verschonen, is er 's morgens gelegenheid voor spel of (creatieve) activiteit tussen circa 10.45 - 11.30 uur, tussen de middag voor de kinderen die niet slapen tussen circa 13.00 - 14.30 uur en in de loop van de middag tussen circa 15.30 - 16.30 uur. Activiteiten als puzzelen, zingen, voorlezen en buiten spelen worden dagelijks gedaan.

8.1 (BUITEN) SPEL EN ACTIVITEITEN BIJ DE BABYGROEP

Ook in de babygroep, zelfs met de allerkleinsten, worden spelletjes en activiteiten gedaan. Voorbeelden zijn:

Binnen

- 👉 Speelgoed binnen handbereik te leggen en regelmatig een speeltje in de hand te geven
- 👉 Regelmatig een baby in de box, op het speelkleed, op zijn buik te leggen, zodat hij steeds verschillende plekken van de speelruimte ziet
- 👉 Wiegen en schommelen in het opwindstoeltje
- 👉 Liedjes zingen met bewegingen en plaatjes kijken in een boek, voorlezen.
- 👉 Paardje rijden op schoot
- 👉 Kruipe stimuleren door een speeltje iets buiten handbereik te leggen.
- 👉 Je vingers te geven zodat de baby zich kan optrekken
- 👉 Een speeltje achter de baby te leggen zodat hij / zij zich moet omdraaien
- 👉 Samen een toren maken of om laten gooien
- 👉 Met Primo lego spelen
- 👉 Een speeltje geven wat in een ander speeltje past
- 👉 Zelf stukjes brood laten pakken en zijn beker of fles
- 👉 Evenwichtspelletjes bij het staan met behulp van bal of loopkar
- 👉 Speelgoed geven waarmee de baby kan trekken, duwen of rollen
- 👉 Een makkelijke puzzel geven met grote stukken
- 👉 Kennis laten maken met potloden, krijtjes, verf en klei
- 👉 Kiekeboe spelletje spelen
- 👉 Een speeltje steeds terug geven dat het kind opzettelijk laat vallen
- 👉 Muziek maken
- 👉 Bellen blazen
- 👉 In de spiegel samen kijken

Buiten

Bij Kids & Zo is buitenspelen en buitenactiviteiten een belangrijk punt in onze pedagogische visie. Er kan heerlijk in de tuin gespeeld worden met alle daarbij behorende activiteiten. Maar ook regelmatig met de buggy's op stap behoort tot het dagelijks ritueel. Tijdens het wandelen, bezoek aan het park, speeltuin en de kinderboerderij valt er veel te zien en te ontdekken voor de baby's.

- 👉 Gaan wandelen in het park, uitstapje naar kinderboerderij en Artis
- 👉 Oefenen met fietsen in de tuin / buitenplaats
- 👉 Oefenen met ballen (gooien en vangen).
- 👉 In de zandbak spelen

Buiten de activiteiten die de pedagogisch medewerkers met de baby's doen, organiseren we ook muziekvoorstellingen voor baby's (zie verder 8.3 het weekprogramma).

8.2 (BUITEN) SPEL EN ACTIVITEITEN BIJ DE PEUTERGROEP

Bij de peutergroep worden de spelmogelijkheden en (creatieve) activiteiten uitgebreid. Voorbeelden zijn:

Creatief

- 👉 Tekenen met potloden, viltstiften en krijt
- 👉 Kleien
- 👉 Schilderen en vingerverven
- 👉 Stempelen en spatten met ecoline
- 👉 Prikken met prikpenen
- 👉 Kralen rijgen
- 👉 Plakken en knippen
- 👉 Scheuren met papier
- 👉 Muziek maken
- 👉 Zingen
- 👉 Dansen op muziek
- 👉 Schminken
- 👉 Koken, groenten wassen en snijden

Binnenspelletjes

- 👉 Puzzelen en het opbouwen van de moeilijkheidsgraad van de puzzel
- 👉 Voorlezen
- 👉 Duplo bouwen
- 👉 Blokken / Kapla bouwen
- 👉 Treinbaan maken
- 👉 Met het kasteel spelen
- 👉 Verkleden
- 👉 Kringspelletjes doen
- 👉 Cognitieve spelletjes als memorie, kleuren, tellen, lotto, electro, vormen herkennen
- 👉 Cd's luisteren muziek, dierengeluiden of een verhaal
- 👉 Poppenkast spelen
- 👉 Met water en zand spelen
- 👉 Kring gesprekje over het weekend of een bepaald onderwerp voeren
- 👉 Doktertje spelen, vader en moeder spelen etc.

Buiten spelen

Bij Kids & Zo is buitenspelen en buitenactiviteiten een belangrijk punt in ons pedagogische visie. Er kan heerlijk in de tuin gespeeld worden met alle daarbij behorende activiteiten. Maar ook regelmatig met de bolderkar op stap behoort tot het dagelijks ritueel. Tijdens het wandelen, bezoek aan het park, speeltuin en de kinderboerderij valt er veel te zien en te ontdekken voor de peuters.

- 👉 Fietsen en oefenen met fietsen

- 👉 Ballen en oefenen met gooien en vangen, kegelspel en voetbal en ren spelletjes
- 👉 Spelen met zand en water
- 👉 Uitstapjes naar speeltuin, parken, kinderboerderij en Artis

Per peutergroep wordt er ook aan de hand van thema's gewerkt. Voorbeelden zijn:

- 👉 Seizoenen
- 👉 Feesten: Pasen, Kerst, Sinterklaas, Moeder- en Vaderdag, Kinderboekenweek etc..
- 👉 Kleuren
- 👉 Vormen, cijfers en letters
- 👉 Dieren
- 👉 Circus, prinsen & prinsessen
- 👉 Piraten
- 👉 Vervoer
- 👉 Weer
- 👉 Groente en fruit etc.

Pedagogisch medewerkers blijven ook zelf hun creatieve vaardigheden ontwikkelen. Zij doen ook veel leuke ideeën op bij allerlei creatieve sites en wisselen tussen de groepen en de drie locaties ideeën uit.

Buiten de activiteiten die de pedagogisch medewerkers met de baby's en peuters doen, organiseert Kids & Zo ook speciale activiteiten door onze vaste vakdocenten van buitenaf. De pedagogisch medewerkers worden professioneel ondersteund door de docenten muziek, theater, dans/yoga en sport. Op deze wijze kunnen pedagogische medewerkers hun vaardigheden blijven ontwikkelen en allerlei leuke nieuwe ideeën op doen om zelf te gebruiken in de groep.

Op deze manier zijn in ons kinderdagverblijf muziek, theater, dans/yoga en sport een onderdeel van het weekprogramma.

8.3 MUZIEK

Kids & Zo organiseert muziekvoorstellingen in samenwerking met Naomi Wielinga, genaamd 'De Liedjes tovenaars'. Zo'n muziekvoorstelling is bedoeld om op een leuke manier baby's en peuters kennis te laten maken met muziek. Ook hier wordt door de vakdocent het thema gevolgd waar de baby- en peutergroep op dat moment mee bezig zijn. Zij komt binnen op een groep en neemt verschillende instrumenten mee. De kinderen mogen rondlopen, luisteren, het instrument aanraken etc. De Liedjes tovenaars speelt één keer in de maand voor zowel de baby- als de peutergroepen. De kinderen mogen rondlopen, luisteren, meedoen, het instrument aanraken etc. Op deze manier komen de kinderen in contact met verschillende instrumenten, zoals saxofoon, viool, gitaar, dwarsfluit, trommel, zang en dans.

8.4 THEATER

Kids & Zo organiseert elke week een theaterles voor peuters vanaf 2 jaar. Dansen, zingen, fantaseren, uitbeelden en gek doen, onder begeleiding van Kathelijne van Duffel, docente dans en expressie. Aan de hand van de thema's op de peutergroep (zoals sprookjes, seizoenen, piraten, dieren en Kinderboekenweek) wordt er uitgebeeld, gezongen en gefantaseerd. De peuters gaan 'op reis naar Australië' en daar

op zoek naar wilde dieren of zij gaan ‘met de trein’ bij opa en oma op bezoek. Vanzelfsprekend is de theaterles op vrijwillige basis voor elke peuter.

8.5 SPORT

Kids & Zo organiseert om de week een sport- en spel les voor peuters op wisselende dagen. De sportles wordt door Els Visser gegeven, zij geeft ook sportles aan kleuters op de basisschool. Zo wordt er voor de peuters een parcours in de extra speelruimte uitgezet met ringen, hoepels en een kruiptunnel en wordt er aan de hand van thema's (herfst, Sint, Pasen en muziek) spelletjes gedaan. Als je kinderen vroeg in aanraking laat komen met sport en spel, zullen zij later sporten en bewegen ook als leuk ervaren. Net als de theaterles voor de peuters, is deze sportles ook op vrijwillige basis.

8.6 DANS/YOGA

Kids & Zo biedt om de week dans/yoga les aan voor peuters vanaf 2 jaar. De kinderen bewegen, nemen verschillende houdingen aan, zijn expressief bezig door o.a. te kleuren en muziek te maken. Dit alles onder begeleiding van Yolanda Potman en Rachel van MoMent4kids, docentes dans/yoga.

8.7 HET VERLATEN VAN DE STAMGROEP

Er wordt regelmatig opgesplitst, zodat er ook activiteiten gepland kunnen worden die leeftijdsafhankelijk zijn. De kinderen van de peutergroepen verlaten de stamgroep (zoals dat formeel heet) om beneden in de speelruimte bijv. te spelen of theater- sport- en dans/yoga lesjes te volgen. Tevens verlaten de kinderen de stamgroep om buiten te spelen.

9. OMGAAN MET...

9.1 BRENGEN EN HALEN (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

Het brengen van het kind is een belangrijk moment van de dag. Het kind zal afscheid moeten nemen van de ouders en ook voor de ouders is dit een emotioneel moment, je allerdierbaarste bezit achter laten in relatief ‘vreemde’ handen. Vooral jonge kinderen kunnen moeite hebben met het loslaten van de vertrouwde ouder. De belofte dat hij later op de dag weer opgehaald zal worden stelt een baby niet gerust, want iemand die uit het zicht verdwijnt is voor hem definitief weg. Bij grotere kinderen waarmee al gecommuniceerd kan worden, kan een uitleg wel goed helpen.

De pedagogisch medewerkster zal het kind overnemen bij het weggaan van de ouder en dan gaan zij samen zwaaien. Het samen uitzwaaien van de ouder(s) is een belangrijk ritueel. Als het kind verdrietig is, wordt het door de pedagogisch medewerkster afgeleid met speelgoed of een boek. De ouder kan het proces van makkelijk afscheid nemen bespoedigen door het afscheid nemen niet te rekken. Ook al is het soms moeilijk, het is van belang dat het kind weet dat de ouder vertrekt en dat dit niet onopgemerkt gebeurt.

Bij het halen van het kind, kan een kind wel eens verdrietig of ongeïnteresseerd reageren. Dit kan komen omdat een kind herinnert wordt aan het afscheid nemen of zich op de groep ‘groot’ heeft gehouden en nu bij de ouder even mag ontladen. Ook

kan een kind gefrustreerd zijn als hij verdiept is in zijn spel en daar te abrupt uit wordt gehaald.

De momenten bij het brengen en halen geven de gelegenheid tot het uitwisselen van informatie en vragen over het kind tussen ouder en pedagogisch medewerkster.

9.2 SPENEN EN KNUFFELS (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

Een fopspeen of knuffel is voor veel kinderen een kostbaar bezit, een hulpmiddel bij het slapen of een troost bij verdriet. Kids & Zo zal de speen vanaf de peutergroep tijd overdag langzaam aan gaan ontwennen, in overleg met ouders. Het kind leert om bij het binnen komen of aan tafel gaan de speen of knuffel in zijn mandje te leggen tot dat het tijd wordt om naar bed te gaan. Mocht het kind behoefte hebben aan troost (zoals bij het wennen of op een verdrietig moment) dan kan de pedagogisch medewerkster de speen of knuffel weer even geven.

9.3 VERDRIET EN TROOSTEN (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

De emoties van jonge kinderen zijn vaak heel expressief en hevig. Ze zijn heel erg boos, verdrietig of bang, kunnen zichzelf op de grond gooien of hard gaan huilen. De pedagogisch medewerkers nemen het verdriet serieus en het kind zal de ruimte krijgen om zelf aan te geven of en hoe het getroost wil worden. De ene keer wil het kind op schoot zitten of met een boek op de bank, de andere keer is een kus of aai over de bol de juiste methode.

Om te troosten is het belangrijk geborgenheid te bieden. In een groep gaat dat echter anders dan thuis. Soms zal een pedagogisch medewerkster een kind eventjes moeten laten huilen, omdat zij net met een ander kind bezig is. Zij maakt het kind duidelijk dat zij er is en dat zij zo snel mogelijk komt.

9.4 KINDEREN VAN GESCHEIDEN OUDERS (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

Het is voor kinderen erg als ouders uit elkaar gaan. Iedereen is van slag, er verandert van alles in het leven van een kind en vaak begrijpt het kind niet waarom ouders uit elkaar gaan.

Voor kinderen is het heel belangrijk dat ouders (en dus ook de pedagogisch medewerkers) hun verdriet erkennen. Vergelijk het met een kind dat valt en met een geschaafde knie bij je komt: je plakt niet alleen een pleister op de wond, maar je neemt het kind op schoot om het te troosten en even te knuffelen.

Een scheiding van ouders heeft gevolgen en je ziet altijd een reactie bij het kind. Het kan zijn dat een kind ineens vaker verdrietig is of uit zijn humeur is. Als pappa of mamma niet meer thuis woont, kan het kind verlatingsangst krijgen. Kinderen moeten ook wennen aan het co-ouderschap waardoor zij in twee huizen wonen.

Signalen dat een kind moeite heeft met de scheiding van zijn / haar ouders:

- Als een kind extreem boos of ongehoorzaam is
- Als een kind rusteloos of roekeloos gedrag gaat vertonen
- Als een kind niet meer enthousiast is over dingen
- Als een kind terug valt in gedrag als bedplassen, duim zuigen enz.

- 👉 Als een kind het ineens moeilijk heeft met afscheid nemen op het kinderdagverblijf

Bij een peuter kan een scheiding frustrerend zijn, omdat hij / zij niet begrijpt dat er een ouder weg is en waarom. Een kind kan ineens slecht gaan slapen of eten of stort zich in driftbuien of woede aanvallen of begint andere kinderen te slaan en te bijten. Toch is dit ook 'normaal' peutergedrag, dus het is heel belangrijk om te onderscheiden of dit gedrag het gevolg is van de scheiding of andere oorzaken heeft.

Als pedagogisch medewerkster heb je een belangrijke taak: het signaleren of er problemen zijn met het kind. En daar over moet je beide ouders informeren. Het is belangrijk bij alle oudergesprekken het welzijn van het kind als uitgangspunt te nemen.

Het is als kinderdagverblijf belangrijk om op de hoogte te zijn van grote veranderingen: scheiding, verhuizing, maar ook als vader of moeder een nieuwe partner heeft. Deze details heb je nodig om het gedrag van het kind goed te kunnen observeren en te begrijpen als pedagogisch medewerkster.

De gevolgen van conflicten tussen ouders kunnen groot zijn voor een kind. Als het kind erbij betrokken wordt, kan het in een loyaliteitsconflict gebracht worden en zich eenzaam voelen. Ook gedrag als onzekerheid en angst komen voor bij een kind van gescheiden ouders. Een kind gaat dan vaak aanpassingsmechanismen ontwikkelen ten koste van zichzelf. Het kind kan bijvoorbeeld op een negatieve manier aandacht vragen of juist proberen steeds lief en aardig te zijn. Verandert het gedrag van het kind, trek dan als pedagogisch medewerkster aan de bel.

Zorg als pedagogisch medewerkster op je groep voor een stabiele omgeving voor het kind en bied duidelijke regels en grenzen. Houd vast aan de regels die echt belangrijk zijn en zie kleine dingen door de vingers. Begin in deze fase direct na de scheiding niet met bijvoorbeeld zindelijkheidsstraining of het ontwennen van een speen.

Conflicten zijn vaak gecompliceerd en hebben dieperliggende oorzaken, het is niet de taak van de pedagogisch medewerkster conflicten tussen ouders op te lossen. Het gaat om het belang voor het kind en het gezamenlijk ouderschap. Als de conflicten tussen de ouders oplopen, is het van belang dit met de leidinggevende te bespreken. Er kan eventueel door verwezen worden naar: een mediator of naar een praktijk van psychologen / pedagogen.

Ouders worden tijdens een scheiding emotioneel in beslag genomen door hun eigen problemen en dan is het pijnlijk om te zien dat hun kind lijdt onder de situatie. Ouders voelen zich schuldig en het is van belang dat de pedagogisch medewerkster hier rekening mee houdt.

Waar moeten wij ons als kinderdagverblijf aan houden:

- 👉 Bij een scheiding hebben in principe beide ouders zeggenschap. Het kinderdagverblijf moet dus ook de andere ouder informeren over het welbevinden van het kind en de ouders op de hoogte houden van de

- ontwikkeling van het kind. Beide ouders hebben recht op een 10-minuten gesprekje
- 👉 Daarnaast is er een zorgregeling (ook wel omgangsregeling genoemd) door de rechter vastgesteld. Hierin staat bij welke ouder het hoofdverblijf is en wanneer de andere ouder het kind mag zien / bij zich mag hebben of hoe het co-ouderschap geregeld is. Als kinderdagverblijf moet men zich hier aan houden. Zo zorg je er ook voor dat de kinderopvang een veilige plek is voor het kind
- 👉 Er kan ook een echtscheidingsconvenant zijn vastgesteld. Als dit niet bij de rechtbank is vastgelegd, is het slechts een afspraak. Als ouders zich er niet aan houden, kan hoogstens de leidinggevende de ouders hier op wijzen
- 👉 Advies: zorg dat je eventueel bij de intake van gescheiden ouders ook weet wat er in de zorgregeling staat

Tenslotte: In de praktijk zullen wij als kinderdagverblijf vaker mee maken dat ouders gaan scheiden. Een echtscheiding staat gelukkig niet een gezonde ontwikkeling van het kind in de weg, mits alle partijen zich bewust zijn van de aandacht die een kind op dat moment en ook later nodig zal hebben. Het is de taak van de pedagogisch medewerkster het kind goed te blijven observeren en ouders op de juiste manier te informeren.

Literatuur:

Carlijne Vos
Scheiden, met je ex toch samen goede ouders.
Uitgeverij: Spectrum

Karin Singendonk en Geert Meesters
Kind en echtscheiding. Een ontwikkelings- en psychologisch perspectief.
Uitgeverij: Harcourt Assessment

9.5 ZIEKTE VAN HET KIND (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

Een kind dat ziek is, kan het beste in zijn eigen omgeving blijven. Een ziek kind voelt zich nog ongelukkiger en zieker in een drukke omgeving en kan niet de aandacht krijgen die het nodig heeft, zonder dat dit ten koste gaat van de aandacht voor de andere kinderen van de groep. Daarnaast moet de pedagogisch medewerkster er voor waken dat andere kinderen besmet raken in geval van een besmettelijke ziekte. De richtlijnen van de GGD en huisarts worden door de pedagogisch medewerkster en de leidinggevende gehanteerd bij het bepalen of een kind bij ziekte naar huis moet of thuis moet blijven. Wanneer een kind gedurende de dag op Kids & Zo verhoging krijgt dan wordt een van de ouders telefonisch op de hoogte gesteld. Is een kind echt niet in orde dan wordt gevraagd om het op te komen halen.

Wanneer ouders de pedagogisch medewerkster verzoeken om bepaalde medicijnen aan het kind toe te dienen dan is dit mogelijk wanneer dit medisch verantwoord is en de kuur afgemaakt moet worden. Wij geven kinderen gedurende de dag geen paracetamol. Zie verder ook in onze brochure 'gezondheid en ziekte'.

Hoe is het beleid van Kids & Zo voor inenting en vaccinatie?

Wij volgen de algemene richtlijnen vanuit de GGD Nederland voor inenting en vaccinatie. Kids & Zo laat ongevaccineerde kinderen toe op de vestigingen. De vaccinatiegegevens van kinderen worden bijgehouden op het medisch dossier. Omdat deelname aan het Rijksvaccinatieprogramma in Nederland niet verplicht is, kan het voorkomen dat ook ongevaccineerde kinderen het dagverblijf bezoeken. Op het moment hebben wij geen ongevaccineerde kinderen op ons kinderdagverblijf.

Weren van kinderen met kinderziektes, als bijv. waterpokken, heeft weinig zin. Bij veel kinderziektes begint de incubatieperiode vaak al voordat de symptomen tot uiting zijn gekomen. Dat betekent dat, als zichtbaar wordt dat een kind ziek is, andere kinderen mogelijk al besmet zijn. Een kind weren op het moment dat zichtbaar is welke ziekte het heeft, verlaagt de kans op besmetting van andere kinderen niet. Besmetting heeft immers al plaats kunnen vinden in de periode voordat zichtbaar werd dat het kind ziek is.

Wat doet Kids & Zo om risico's te beperken?

Als bekend is dat bepaalde kinderziektes op een vestiging heersen, zorgt de vestigingsmanager er altijd direct voor dat de hygiëneregels verder worden opgeschroefd. Zo beperken we de kans op verspreiding zoveel mogelijk. Ook informeert de vestiging ouders dat de kinderziekte heerst, door middel van een poster op de deur, en over eventuele maatregelen die ouders moeten nemen. Kids & Zo neemt indien nodig ook contact op met de afdeling Infectie ziektes van de GGD. Voor de meeste kinderziektes geldt dat besmette kinderen gewoon naar de opvang kunnen komen. Als dit niet het geval is of als er risico's verbonden zijn aan de kinderziekte (bijvoorbeeld bij een ziekte als de Rodehond, die risico met zich meebrengt voor zwangere vrouwen) dan worden ouders daarover geïnformeerd. Wilt u meer weten over kinderziektes? Kijk dan op www.rivm.nl. Dit is de site van het Rijksinstituut van de Volksgezondheid, die verantwoordelijk is voor het Rijksvaccinatieprogramma.

9.6 SEKSUALITEIT (fysieke en emotionele veiligheid)

Seksualiteit bij kinderen heeft te maken met het ontdekken van het eigen lichaam en de daarbij behorende gevoelens.

Baby's ontdekken al heel jong dat het fijn is om aangeraakt en geknuffeld te worden. Als zij groter worden ontdekken zij voortdurend nieuwe interessante dingen aan hun lichaam: handjes met vingertjes eraan, een grote teen die je in je mond kan steken. Tot al die ontdekkingen behoren ook het piemeltje of plassertje.

Als kinderen twee, tweeënhalf zijn, beginnen zij zindelijk te worden. Dan leren ze hun plas of poep op te houden of te laten lopen en ze ontdekken ook de lichamelijke verschillen bij elkaar. Uitgebreid wordt gekeken waar een jongetje mee plast en hoe meisjes dat doen. 'Pies', 'poep' en 'piemel' worden grappige woorden om te roepen. Van thuis nemen kinderen allerlei benamingen mee, zelfverzonnen woorden of gewoon 'vagina', 'piemel' of 'plassertje' worden gebruikt.

Ook pedagogisch medewerkers gebruiken niet dezelfde benamingen, de één zegt 'kruis' en de ander zegt 'plassertje'. Vaak is het handig om de naamgeving af te laten hangen van waar het kind zelf mee komt. Kinderen die ongeveer drie jaar zijn praten veel over de verschillen tussen jongens en meisjes, pappa's en mamma's en over bloot, niet alleen op lichamelijk gebied, maar ook wat betreft kleren en haren.

Als een kind een opmerking maakt of een vraag stelt, is het belangrijk hier op in te gaan of afhankelijk van de situatie, hier later op terug te komen. Als het een vraag is waar de pedagogisch medewerkster moeilijk antwoord op kan geven, dan is het belangrijk dit met de ouders te bespreken. Als een kind zijn genitaliën aanraakt, bijv. in bed in de slaapkamer of op de wc, dan hoeft hier niet op gereageerd te worden en laat de pedagogisch medewerkster het kind met rust.

In spelletjes worden dingen nagespeeld en ontdekt. 'Doktertje spelen' hoort daar ook bij. Het is niet de bedoeling dat kinderen elkaar volledig gaan uitkleden, afgezien van het feit dat het koud kan zijn en onpraktisch. Jongere kinderen spelen vaak 'doktertje' met de poppen en oudere kinderen met elkaar. Bij het 'doktertje' spelen laat de pedagogisch medewerkster de kinderen hun gang gaan, maar houdt wel in de gaten of er geen kinderen het slachtoffer zijn of dingen moeten doen die zij niet willen.

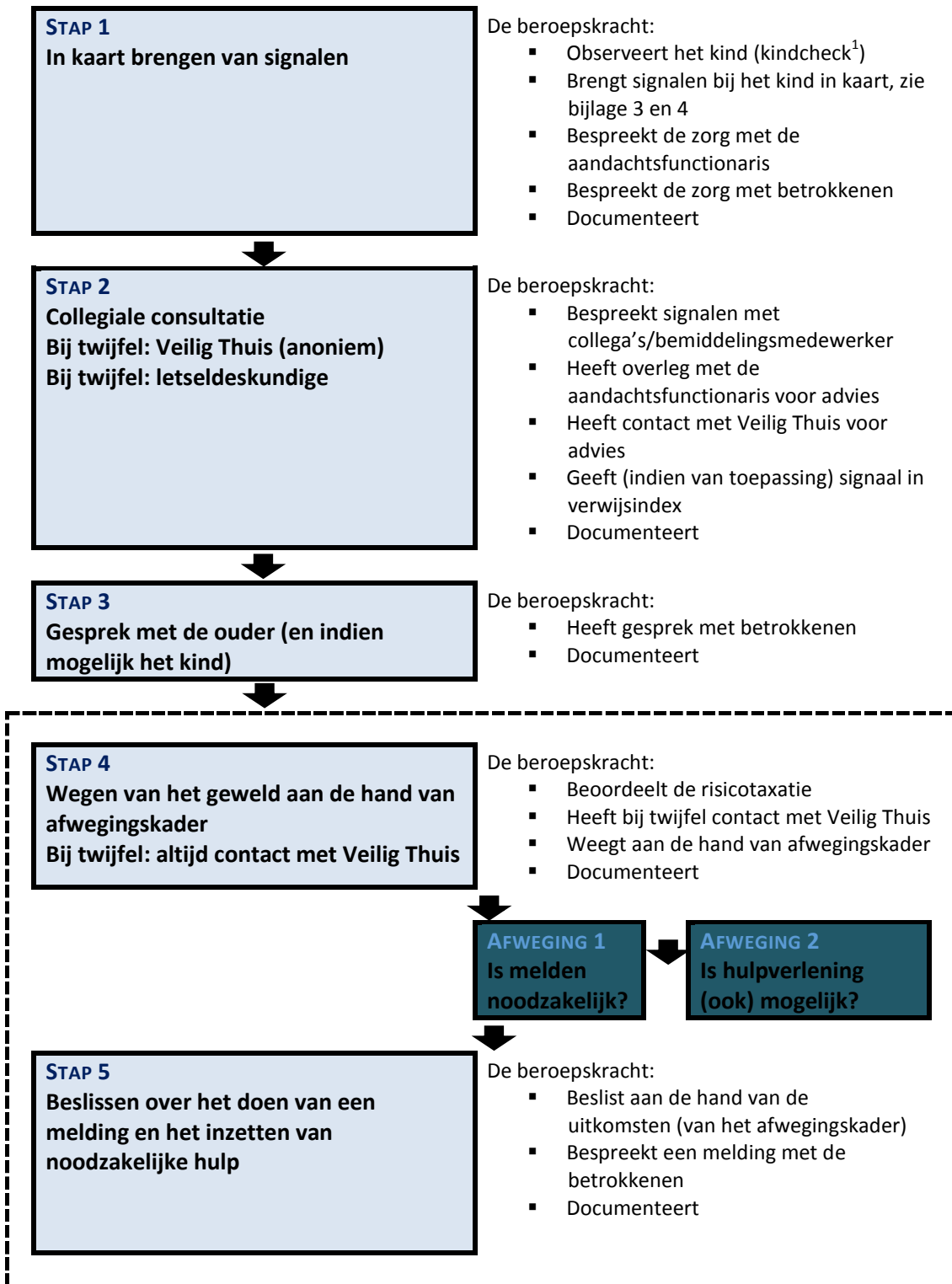
Als een pedagogisch medewerkster of moeder zwanger is, komen baby's en een dikke buik ook in de belangstelling te staan bij peuters. Het is leuk om daar met kinderen over te praten. Ook zijn er leuke prentenboeken die aandacht aan dit thema besteden. Soms willen kinderen ook weten hoe de baby in die buik gekomen is. Niet van belang is om met allerlei details te komen die kinderen niet begrijpen, maar wel om antwoord op de vraag te geven of dit als pedagogisch medewerkster met de ouder te bespreken hoe hier het best op gereageerd kan worden, omdat iedereen hier zijn eigen ideeën over heeft. Een open en onbevagen houding ten aanzien van kinderen en seksualiteit is belangrijk. Pedagogisch medewerkers en ouders moeten zich er zelf prettig bij voelen.

9.7 FEESTEN EN VERJAARDAGEN

Op Kids & Zo wordt natuurlijk ook aandacht besteed aan feestdagen, zoals Sinterklaas (Sint brengt ons een bezoek), Kerst (ontbijt of borrel), Pasen (ontbijt), Zomerborrel, Leidstersdag etc. Daarnaast worden verjaardagen, overgang- en afscheidsfeestjes van de kinderen gevierd. De groep wordt versierd, de verjaardagsstoel wordt klaargezet, een feestmuts gemaakt en er wordt gezongen, een cadeautje gegeven en het kind mag zelf zijn traktatie uitdelen. Van te voren wordt met de ouders overlegd over datum en tijdstip van het feestje. Het is belangrijk dat er speciale aandacht aan het kind wordt geschonken. Kinderen die wat verlegen of angstig zijn voor alle aandacht van de groep, krijgen wat bijstand van de pedagogisch medewerkster. Bij het afscheid als een kind vier jaar wordt, krijgt de peuter een cadeautje en zijn knutselmap mee naar huis.

Een kind krijgt jaarlijks nogal wat traktaties aangeboden. Bij voorkeur bestaat de traktatie niet uit zoete dingen, maar eigen baksels. Zo (gezond mogelijk) zijn natuurlijk welkom. Ook kunnen de pedagogisch medewerkers adviseren bij het zoeken naar leuke, gezonde traktatie-ideetjes (Zie bijv. printerest) of een klein cadeautje.

9.8 PROTOCOL KINDERMISHANDELING (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

NB. Met Veilig Thuis kan op ieder moment contact opgenomen worden voor (anoniem) advies.

Een uitgebreide versie van het protocol kindermishandeling is te vinden op de vestiging.

Ook worden er door de overheid speciale trainingen voor ons team georganiseerd over het onderwerp kindermishandeling.

VOOR PEDAGOGISCH MEDEWERKSTERS

Het pedagogisch beleidsplan wordt aan alle pedagogisch medewerkers uitgereikt. Zo weet iedereen hoe er gewerkt wordt bij Kids & Zo. In het teamoverleg komen regelmatig onderwerpen uit dit plan aan bod. Het is daarmee ook een controle-instrument. Het is van groot belang dat nieuwe pedagogisch medewerkers op de hoogte worden gebracht van het pedagogisch beleid, zodat zij snel weten hoe er omgegaan wordt met baby's en peuters.

Eén à twee keer per jaar wordt het pedagogisch beleid aangepast en verbeterd in overleg met de leidinggevenden en het team. Jaarlijks wordt het pedagogisch plan getoetst tijdens de pedagogische avond (Kids Café) en door middel van 'De Kwaliteitsmonitor'. De pedagoog van Kids & Zo observeert samen met de vestigingsmanagers met deze monitor het pedagogisch handelen van de medewerkers op alle baby- en peutergroepen. Door middel van observatie lijsten wordt de interactie bekeken tussen kind en medewerkster.

9.9 4-OGEN PRINCIPE (het bieden van fysieke en emotionele veiligheid)

Ook Kids & Zo werkt met een duidelijk 4-ogen principe. Graag wijzen wij u op de bijlage '4-ogen principe' van dit pedagogisch beleid.

VOOR OUDERS

Alle ouders die een kind bij ons kinderdagverblijf hebben of van plan zijn om voor ons kinderdagverblijf te kiezen, kunnen een exemplaar van het beleidsplan op onze site bekijken. Zij kunnen als ouders bekijken of hun opvoedingsideeën overeenkomen met de pedagogische visie van Kids & Zo. Ook kunnen ouders, als zij eenmaal bij ons zijn, toetsen of hetgeen zij ervaren op het kinderdagverblijf overeenkomt met wat in het pedagogisch beleidsplan staat beschreven.

Het is mogelijk dat een visie van incidentele ouders enigszins kan afwijken van de visie van Kids & Zo, ook daarom is dit plan van belang. Ouders kunnen in dat geval hun ideeën bespreken en overleg voeren met de pedagogisch medewerkster en leidinggevende en vice versa, waardoor er een oplossing gevonden kan worden die voor kind, ouders en pedagogisch medewerkers werkt.

BIJLAGE: VIER-OGEN PRINCIPE.

Vier-ogen principe

Waarom het vier-ogen principe?

Naar aanleiding van een zedenzaak bij een kinderdagverblijf in Amsterdam heeft de commissie Gunning in haar onderzoeksrapport geadviseerd bij kinderdagverblijven het vier-ogenprincipe in te voeren. Het vier-ogenprincipe betekent dat altijd een volwassene moet kunnen **meekijken** of **meeluisteren** bij een beroepskracht in de kinderopvang. De rijksoverheid heeft het advies van de commissie Gunning overgenomen en het vier-ogenprincipe vanaf 1 juli 2013 verplicht gesteld voor alle kinderdagverblijven.

Jaarlijks wordt er op Kids & Zo veel aandacht geschonken aan de beroepshouding. Dit wordt besproken tijdens het teamoverleg en de functioneringsgesprekken. Het doel van het bespreken van de beroepshouding is om een open aanspreekcultuur te creëren. De volgende punten worden (bijvoorbeeld) besproken tijdens het teamoverleg en de functioneringsgesprekken.

- a) Spreek je collega's altijd aan op ongewenst gedrag. Ongewenst gedrag is het gedrag van de pedagogisch medewerkster waarbij zij niet volgens de regels uit het pedagogisch beleid werkt en waarbij de veiligheid, integriteit en het respect naar het kind toe in het geding zijn.
- b) Meld het ongewenste gedrag direct bij een collega of bij de vestigingsmanager wanneer je denkt dat er iets niet klopt.
- c) Tijdens het observeren door middel van (de aangepaste en uitgebreide versie) van de NCKO kwaliteitsmonitor zien wij de interactie tussen de pedagogisch medewerkster en de kinderen. De vestigingsmanagers van de andere vestigingen komen met deze observatie lijsten observeren op de groepen van de andere vestigingen. Deze observaties gebeuren op onverwachtse momenten. De resultaten worden èn in groepsverband èn indien nodig individueel besproken met het team. Indien nodig vindt er een tweede observatie plaats na 3 maanden.

De wettelijke bepaling over de beroepskracht kind-ratio is:

één pedagogisch medewerkster per vier aanwezige kinderen tot 1 jaar;

één pedagogisch medewerkster per vijf aanwezige kinderen 1 tot 2 jaar;

één pedagogisch medewerkster per zes aanwezige kinderen 2 tot 3 jaar;

één pedagogisch medewerkster per acht aanwezige kinderen 3 tot 4 jaar;

Bij Kids & Zo werken wij met 3 pedagogisch medewerkers op de groep.

Transparantie Kids & Zo Amstel

Kids & Zo heeft ruime locaties met veel glas. Ramen worden niet dichtgeplakt met werkjes en mededelingen.

Er zijn doorzichtige afscheidingen tussen de groepsruimtes en gangen. De verschoonruimte zijn op de groepen aanwezig.

De groepen zijn vanaf de binnenplaats in te zien door de ramen.

De buitenruimte van de groene en blauwe groep is zichtbaar vanuit kantoor en vanuit de blauwe en de groene groep.

De buitenruimte van de gele groep is zichtbaar vanuit de gele groep, vanuit de gang en vanuit de groene groep.

Iedere dag is er een vestigingsmanager aanwezig en zij loopt regelmatig binnen op de groepsruimte. Vooral op de momenten waarop pedagogisch medewerkers alleen op de groep staan, zoals bij het openen/sluiten en de pauze momenten. Zij zorgen ervoor dat hun bezoek geen vast patroon aanneemt.

De locatie Amstel heeft drie groepen waardoor er veel pedagogisch medewerkers aanwezig zijn. Er zijn altijd minimaal drie volwassen aanwezig in het gebouw.

Twee dagen in de week is er een huishoudelijke kracht aanwezig, welke op ieder moment een groep zonder kloppen binnen kan komen lopen.

Tijdens de breng- en haalmomenten komen er voortdurend ouders binnen om hun kinderen op te halen en een overdracht te krijgen. De pedagogische medewerker heeft niet de kans, zich alleen af te zonderen met één of meerdere kinderen.

Pedagogische medewerkers gaan zoveel mogelijk met z'n tweeën op stap met de kinderen. Wanneer een pedagogisch medewerker alleen op stap gaat met de kinderen tellen de omstanders (bijvoorbeeld bij de kinderboerderij) als vier-ogen/oren.

Wanneer er één pedagogisch medewerker met een groepje kinderen boven gaat spelen wordt de babyfoon op kantoor aangezet.

Er zijn ramen in de slaapkamerdeuren aangebracht, zodat er te alle tijden toezicht mogelijk is in de slaapkamer.

Er is een babyfoon in de slaapkamer

Personeel

Ieder personeelslid staat geregistreerd in het Personenregister Kinderopvang en worden hierdoor continue gescreend.

Nieuw personeel wordt pas aangenomen na (mate van) screening (motivatie brief, interview, 2x een ochtend meedraaien) en referentie navraag.

Een pedagogisch medewerker is niet langdurig en structureel alleen buiten met de kinderen.

Het grootste gedeelte van de dag zijn er drie pedagogisch medewerkers op de groep.

In de huisregels zijn restricties uitgewerkt wat betreft het omgaan met beeldmateriaal op mobiele telefoons en fototoestellen.

Tussen 07.45 uur en 09.45 uur worden alle kinderen gebracht. In het eerste uur dat een pedagogisch medewerkster alleen werkt, zijn er meestal ouders op de groep waardoor een pedagogisch medewerkster niet alleen is. Dat geldt ook voor het laatste uur van 17.30 -uur 18.30 uur.

Het onvoorspelbare karakter van de breng- en haalsituaties (je weet niet exact wanneer een ouder binnen – of langsloopt en hoeveel tegelijk etc.) verkleint het risico dat iemand zich onbespied of niet gecontroleerd zou kunnen voelen.

Open aanspreek cultuur

Er heerst een open werkklimaat, zodat pedagogisch medewerkers elkaar altijd aan durven te spreken op hun handelen. Dit creëren we door elkaar feedback te (leren) geven in elke geleiding van de organisatie (Functioneringsgesprekken, teamvergaderingen vestigingsmanagers overleg).

Er wordt gewerkt met een vast team, met de continuïteit op de groep als uitgangspunt. Door het werken met drie pedagogisch medewerkers is de continuïteit beter gewaarborgd. De aanwezigheid van een vast team zorgt er voor dat pedagogisch medewerkers aan elkaar gewend zijn, wat het aanspreken op (niet gepast) ongewenst gedrag makkelijker (kan maken) maakt. Tevens draagt het werken met een vast team bij tot het opbouwen van een vertrouwensband met het kind.

Zoals vermeld is er bij Kids & Zo een open aanspreekcultuur. Door het kleinschalige karakter van onze vestiging is het contact persoonlijk en zijn er korte communicatielijnen. Onze vestiging heeft twee vestigingsmanagers die de pedagogisch medewerkster kan aanspreken op gedrag wat (niet gepast) ongewenst is of niet passend bij het beleid van Kids & Zo.

Mocht er een pedagogisch medewerkster alleen op de groep staan, dan gelden de volgende personen als achterwacht:

- Vestigingsmanagers
- Huishoudelijke kracht
- Tevens kan de babyfoon als achterwacht gebruikt worden.
- Ook zijn er wekelijks vakdocenten aanwezig die hun theater-, sport-, muziek-, danslessen op de groep samen met de pedagogisch medewerkster geven.

Amsterdam, april 2019